

TENGELICI MÉZESKALÁCS ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Intézményi OM-azonosító: 202177	Készítette: az intézmény vezetője, a nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás	
Intézményvezető aláírás	Nevelőtestület nevében aláírás
Szülői szervezet nevében aláírás	Fenntartó nevében aláírás
A dokumentum jellege: nyilvános	
Ph.	

Tengelic 2025.

Tartalom

Felülvizsgálati nyilatkozat	4
1.Helyzetelemzés	5
2.Alapelveink, célkitűzéseink	5
1.1 Gyermekképünk	6
1.2. Óvodaképünk.....	7
3.Az óvodai nevelés rendszere	8
A nevelés alapvető keretei:.....	8
4.A nevelés feladatai	8
4.1.Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztő tevékenységünk.....	8
4.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	10
4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	12
5.Az óvodai élet megszervezésének elvei	14
5.1. Személyi feltételek	14
5.2. Tárgyi feltételek	15
5.3. Az óvodai élet megszervezése.....	16
Foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán	16
Napirend:.....	16
A szervezett tanulás munkaformái	17
Szervezett tanulás formái és időkeretei – hetenként.....	17
5.4. Innovatív munkánk:.....	18
5.5. Az óvoda kapcsolatai.....	20
- A családdal	20
- Az iskolával.....	21
- A mini bölcsődével.....	21
- Közművelődési intézményegységekkel.....	21
- Kapcsolatépítés külhoni magyar óvodával.....	22
- Egyéb intézményekkel.....	22
6.Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai	22
6.1. Játék.....	22
6.2. Verselés, mesélés.....	24
6.3. Ének, zene, népi játék, tánc	26
6.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	29
6.5. Mozgás	31
6.6. A külső világ tevékeny megismerése	33
A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal	36

6.7. Munka jellegű tevékenységek	38
6.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	39
7.A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	40
8.Népszokások, néphagyományok ápolása.....	41
A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban	42
9.Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei.....	44
9.1. Az egészségnevelés célkitűzései:	45
9.2 A környezeti nevelés célkitűzései	46
10.Esélyegyenlőség- az egyenlő és az egyéni bánásmód érvényesülése	48
10.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való bánásmód	48
Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	48
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek	48
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztése, felzárkóztatása	49
Tehetséggondozás	49
10.2. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai	50
11.Alapdokumentumaink	52
OVIKRÉTA	53
12.Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere	53
12.1. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése	53
12.2. Teljesítményértékelés - A pedagógusok, vezetők ellenőrzése, értékelése	53
12.3. Gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése.....	54
12.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke.....	55
13. Jogszabályi háttér, felhasznált irodalom	56
ZÁRADÉK	57

Felülvizsgálati nyilatkozat

Pedagógiai programunk 2018-ban, 2022-ben megtörtént felülvizsgálatát követően, 2025-ben újbóli felülvizsgálatára, módosítására és kiegészítésére került sor.

Óvodánk pedagógiai programjának felülvizsgálatánál az alábbi jogszabályokat és dokumentumokat vettük figyelembe és alkalmaztuk:

- Az intézmény Alapító okirata
- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve
- 51/1997.(XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és szűrővizsgálatok igazolásáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

A felülvizsgált, egységes szerkezetbe foglalt Pedagógiai Program hatályos: 2025. augusztus havi képviselő-testületi ülés után.

1. Helyzetelemzés

Óvodánkat 2013. január 1-től Tengelici Mézeskalács Óvoda, 2021. augusztus 1-től Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde néven községünk önkormányzata működteti. Vonzáskörzetünk településünk közigazgatási területe és a községhez tartozó külterületek, elsősorban Júliamajor, Jánosmajor, Tengelic – Szőlőhegy, Alsótengelic, Felsőtengelic, Katalinpuszta, Kishídja. Júliamajorból menetrendszerinti járással érkeznek a gyerekek, a többi külterületről iskolabusz szállítja a kicsinyeket az óvodába. Gyermekünk kb. 30 %-a bejáró. Óvodánk férőhelyeinek száma: 69 fő Jelenleg 3 csoportban 6 óvónő dolgozik, munkájukat 3 dajka, egy pedagógiai asszisztens és 1 konyhai dolgozó segíti. Heti rendszerességgel néptáncoktató foglalkozik a nagycsoportosokkal, a rászoruló gyerekek logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozáson, gyógytestnevelésen vehetnek részt. A gyermekek otthoni körülményei elfogadhatóak, de egyre több család szociális és anyagi háttere nem megfelelő. Sok a csak egy biztos keresettel rendelkező család. Tapasztalható, hogy a szülőnek nem jut ideje, vagy nincs lehetősége, hogy gyermekével megismertesse a természet nyújtotta szépet, a régmúlt idők gazdagságát, egyszerűségét. A szabadidős tevékenységeknél vezet a tévézés, számítógép használata. Nyaralás, kikapcsolódás inkább csak meghosszabbított hétvégét jelent. Kevés hangsúlyt kapnak az érzelmi kapcsolatok, több családnál tapasztalható, hogy anyagi javak megteremtése miatt kevés idő marad a szülő és gyermek szeretetteljes együttlétéhez. Az anyagi biztonság, a munkahelyek elvesztése, a gyermek születése előtti életmódhoz ragaszkodás, felelősség vállalás csökkenése, türelem hiánya okozza, hogy a gyerekekre jut a legkevesebb idő és foglalkozás. A szülők nevelési elvei sokszínűek, előtérbe kerültek az egyéni érdekek. A megváltozott körülmények nagymértékben befolyásolják a gyerekek fejlődését. Tapasztalataink alapján fontos feladatunk, hogy magatartásukban, viselkedésükben, ismeretszintjük növekedésében, beszédképességükben, beszédkultúrájukban pozitív változást érjünk el.

A szülők többsége nyitott mindennapjaink iránt, az óvodában szülői munkaközösség működik. Részt vehetnek szülői értekezleten, nyílt napokon, különböző óvodai programok szervezésében, lebonyolításában. Munkadélutánok szervezésében segíthetnek, az ünnepek előkészítésében és lehetőséget biztosítunk az azokon való részvételre is. Továbbra is szervezünk közös szülő- gyermek kirándulásokat, programokat. Mindent megteszünk azért, hogy belső környezetünket úgy alakítsuk ki, hogy az családi, értéket, érzelmeket sugárzó legyen. Törekszünk arra, hogy a ránk bízott kisgyermek boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljen le az óvodában töltött 3- 4 évüket, s hogy a szülők nyomom követhessék gyermekük óvodai fejlődését, kérhessenek, kérdezhessenek, javasolhassanak, kezdeményezzenek, a nevelés aktív közreműködői legyenek.

2. Alapelvünk, célkitűzéseink

Pedagógiai programunk összhangban áll az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával. **Kiemelten fontos az anyanyelvi, környezetismereti és környezetvédelemre való nevelés, a népszokások, néphagyomány ápolása.**

Óvodai nevelésünkben alapelvünk, célkitűzéseink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó közvetlen, szeretetteljes, nyugodt légkörben a másság elfogadására nevelő, élmény gazdag mindennapok megteremtésére törekszünk, állandó értékrend mellett.
- Alap gondolatunk, hogy az óvoda a gyermek életének rövid, de jelentős szakaszában a családi nevelést segítő, arra épülő, kiegészítő és hátránycsökkentő szerepet tölt be. Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermeknevelésben, s ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket.
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység biztosítása, különös tekintettel a játékra.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezet biztosítása.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, az alapvető szabadság tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A harmonikus személyiség fejlődéséhez a testi és lelki egészség fejlesztése, óvása.
- Népszokások, néphagyományok ápolása.
- Játékos tevékenység közben az egészséges életmódot, környezettudatos magatartást, környezetre figyelő, védő életvitelt sajátítsák el, a környezethez való pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a gyermekekben.
- Teret adunk a multikulturális nevelésen alapuló integrációnak.
- A pedagógus a mindennapi tevékenységek során törekszik önálló gondolkodást igénylő helyzetek teremtésére, segítve a gyermekek problémamegoldó gondolkodásának fejlesztését.

1.1 Gyermekképünk

„Vedd figyelembe a gyermek érzelmeit!

Fogadd el a gyermeket önmagáért!

Adj testi-lelki biztonságot!

Légy következetes!

Informálj és kommunikálj naponta!

Engedd a szárnypróbálgatást!

Dönts okosan

Gondold meg mit kívánsz!

Hagyd saját tempója szerint fejlődni!

Tartsd ébren az érdeklődést!”

/ Dr. Hegyi Ildikó: A nevelés „tízparancsolata”/

A gyermek magában hordozza fejlődésének, kibontakozásának, önmegvalósításának minden csíráját. Érzelmei, ismeretei megélt élményei egyedi és gazdag lényvé teszik. Gesztusokkal,

mozogva, firkálva, gyurmázva, festve-, rajzolva, énekelve- táncolva, mesélve mondja el, formázza meg mindazt, ami foglalkoztatja, amit lát, ahogy látja, és ahogyan elképzeli. Értsük meg, hogy mit kívánnak tőlünk, segítsünk nekik megfejteni száz és ezer titkot. Megnyilvánulásait bizalom és elfogadás, befogadás övezze, részesüljenek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben. Törekedjünk a személyiségük kibontakozásának elősegítésére, meglévő hátrányaik csökkentésére, kerülve az előítéletek kialakulását. Ha igazán odafigyelünk rájuk és tiszteljük, szeretjük őket, akkor egyéniségük feladása nélkül felkészítjük őket az életre: egészséges, önmagát ellátni tudó, nyitott, őszinte, együttműködésre képes, toleráns, problémamegoldó, néphagyomány tisztelő, kreatív ember formálódik belőlük.

1.2. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit, a gyermeki személyiség kibontakozását, hátrányaik csökkentését, mély természetszeretet, környezettudatos magatartás kialakulását, népi hagyományok megismerését és tovább élését. Az óvodában, miközben teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő munkánk feladatai:

- Minden gyerek számára teljesüljön testi, lelki szükségleteinek kielégítése, igazodva az egyéni képességeihez, személyiségéhez, ezen belül az egészséges életmód kialakítása, érzelmi, anyanyelvi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés biztosítása, értelmi fejlesztés.
- Törekszünk arra, hogy óvodánk működése a jelen és jövő kihívásainak megfeleljen.
- Úgy tervezzük mindennapjainkat, hogy derűs, elfogadó, biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörben tölthesse gyermekéveit minden óvodás.
- Élényszerű tevékenységek által ismereteket nyújtunk a világról, játékosan nevelünk az életre.
- Segítjük, hogy a csoportszokásokhoz való alkalmazkodó képességük kialakuljon, megfelelő időt biztosítunk minden kisgyereknek a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéokra.
- A különböző erkölcsi tulajdonságok (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség egymás iránti figyelem, akarati tulajdonságaik, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlesztése.
- Segítő kezet nyújtunk a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő (SNI, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő, illetve a kiemelkedő képességű) gyermekeknek speciális, integrált fejlesztéssel.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy rácsodálkozhasson a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje, becsülje és óvja a természet és az

ember által létrehozott értékeket, ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

- Ápoljuk a néphagyományt, mely keretet ad óvodai életünk egészének, elemi ismereteket nyújt a világról, legközvetlenebb módon nevel a mindennapi étellel az életre.
- Igény esetén biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok, illetve az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek számára a minél zökkenőmentesebb beilleszkedést, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A szülőkkel törekszünk a partneri viszony kialakítására, tiszteletben tartva nevelési elveiket, hangsúlyozva segítő szándékukat.
- Feladatainkat a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire alapozva, változatos tevékenységeket biztosítva végezzük. Kiemelten fontos az anyanyelv fejlesztése óvodai nevelőtevékenység egészében, a természetismeret és természetvédelemhez való pozitív viszony alakítása, a spontán szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, az értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként testi, értelmi és közösségi fejlődése olyan szintre jut, hogy meg tud felelni az iskolai alkalmasság igényeinek.

3. Az óvodai nevelés rendszere

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő komplexen érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

A nevelés alapvető keretei:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4. A nevelés feladatai

4.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztő tevékenységünk

Célja: A gyermekek egészséges életvitel iránti igényének, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladat:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- Megteremtjük, elmélyítjük a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyermek között, hiteles, tapintatos közeledéssel ismerhetők meg a gyermek igényei, családból hozott szokásai. A fokozatosság betartásával törekedni kell arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket.

- Az önálló testápolás, betegségmegelőzés, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk. Az azonos gyakoroltatás érdekében az egy csoportban dolgozó óvónők és dajkák összehangolják a szükségletek kielégítését szolgáló szokások pontos menetét.
- Megteremtjük a kulturált étkezés feltételeit, a szabályok betartására neveljük a gyermekeket. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek bizonyos időn belül igényüknek megfelelően reggelizhessenek. Az ebédet együtt- a csoportnak - azonos időben kínáljuk. A felnőttek a szülők segítségével ismerjék meg a gyermekek táplálkozási szokásait, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönzik a gyermekeket, de nem kényszerítik az ételek elfogadására. Biztosítják, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak.
Minden tőlünk telhetőt- a szülők bevonásával - megteszünk azért, hogy a gyermekek étrendje segítse az egészséges testi fejlődést, különleges figyelmet szentelve a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek testi higiéniájára és egészségére. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához megteremtjük a feltételeket, úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.
- A szülők segítségével próbáljuk elérni, hogy a gyermekek ruházata kényelmes és célszerű legyen. Csoportban való használatra csak a lábak egészséges fejlődését nem gátló lábbelit fogadunk el.
- A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják. Emellett a néhány percre tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A rövid ideig tartó séták is hozzájárulnak a mozgásszükséglet kielégítéséhez.
- Minden feltételt biztosítunk ahhoz, - a lefekvés előtti alapos szellőztetés, a csend, mesélés - hogy a gyermekek nyugodtan, zavartalanul pihenhessenek. Tudomásul vesszük az egyéni adottságokat, igényeket.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése is fontos feladata az óvodai nevelésnek.
- Figyelemmel kísérjük a gyermek testi, lelki állapotát, érzékszerveinek épségét. Amennyiben rendellenességet tapasztalunk, közöljük a szülővel, és szakember segítségét kérjük. Megszervezzük a rendszeres védőnői ellenőrzést, és orvosi vizsgálatot.
- Törekszünk a balesetek kiküszöbölésére, nagyfokú odafigyeléssel. Ha mégis előfordul, a gyermeket ellátjuk, a szülőt erről értesítjük.
- Az alvás alatti bevizelés oka általában pszichés eredetű. A felnőttek óvakodnak a gyermekek megszegényítésétől, a szülőkkel együtt próbálják megkeresni és megszüntetni az okokat.
- Az egészséges életmód alakításában fontos szerepe van a mindennapi edzésnek. Erre a legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - kinn tartózkodnak a szabadban, esős időben a fedett teraszon. A nagyobbak szinte minden alkalommal, futással zárják a kinn tartózkodást, amely fokozza a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.
- A fejlődéshez, fejlesztéshez szükséges az egészséges környezet biztosítása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a

gyermeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás), környezettudatos magatartás kialakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.
- Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az udvar. A mozgásfejlesztő eszközök lehetőséget adnak a különböző típusú mozgásokhoz. Kisebb rész áll rendelkezésünkre a labdás játékokhoz, van árnyékos és napos rész, két homokozó. A csoportszobák barátságosak, otthonosak, esztétikusak. Az óvónők többféle játéktevékenységhez alakítottak ki elkülönített csoportszoba részleteket, mesesarkot.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülni tudnak. Ruhájuk ujját fel és letűrik, begombolják, kigombolják ruhájukat, cipőjüket befűzik, bekötik. Önállóan öltözködni tudnak.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik. Használják a WC- t, vigyáznak annak, és a mosdó rendjére.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal végzik. Önállóan döntik el mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- Segítenek az ágyak elrakásában, a terem átrendezésében.
- Ügyelnek saját személyük külsejére, gondozottságára.
- Az ajtókat csendesen csukják, nyitják, az eszközökkel óvatosan bánnak.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani. Gyakorolják, betartják a szelektív hulladékgyűjtés szabályait.

4.2. Érzelmi erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Célja: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján, érzelmileg kiegyensúlyozott gyerekeket engedjünk tovább, akik megfelelő beszédbátorsággal, kapcsolatteremtő képességgel rendelkeznek és kialakult bennük az együttérzés, segítőkészség, önbizalom. A gyermek nyitottságára építve segítjük őket hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja. Célunk, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Feladat:

- A gyermek életrendjét napirendben határozzuk meg, ezzel megteremtjük a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeket.
- Megteremtjük a barátságos, otthonos életteret úgy, hogy lehetőséget adjon arra, hogy a gyermek ötleteit, elképzeléseit érvényesíteni tudja.
- Minden csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, normarendszere melyek mélyítik a gyermekek összetartozását, segítik erkölcsi tulajdonságaiknak fejlődését.
- Az óvónők minden gyermeknek tárolóhelyet biztosítanak, ahová saját eszközeiket, játékaikat, egyéb kincseiket tehetik.
- A beszoktatás időszakában az óvónők, dajkák a szülőkkel együtt teremtik meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek a szülővel együtt ismerkedjen meg az óvodával. A beszoktatás ideje alatt a gyermekek magukkal hozhatják azokat a tárgyakat, amihez ragaszkodnak. Az óvoda dolgozói és gyermekek kapcsolatát pozitív érzelmi töltés jellemzi.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak. A tevékenységekhez az óvónők biztosítják a szabadságot, a pontos határok megjelölésével.
- Az érdektelen gyermekekre nagy figyelmet szentelünk, hogy minél előbb kiderítsük az érdektelenség okát.
- Több programot szervezünk, amikor a kicsi és a nagyobb óvodások együtt ünnepelhetnek, közös tevékenységekben vehetnek részt. Ezeket az alkalmakat felejthetetlené tesszük saját énekünkkel, hangszeres játékkal, bábozással, dramatizálással.
- Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll tőlünk távol.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. A többszöri, úgynevezett szabálysértésnél konzekvenciákat, következményeket vezetnek be az óvónők, de lehetőséget adnak a javításhoz is.
- Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyéneként fontos.
- Segítjük az „Én – tudat” alakulását, erősödését, teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvésének.
- Igyekszünk elérni, hogy a gyermekek elfogadják és tiszteljék az eltérő képességű és tulajdonságú társaikat. Alakítják a közösségi élet szabályait.
- Segítjük a gyermekbarátságok alakulását, úgy, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.
- Tapintattal segítjük a visszahúzódó gyermeket a kapcsolatteremtésben.
- Megtapasztaljuk, hogy a közösen végzett tevékenység örömtelibb, eredményesebb, erősítjük a „Mi – tudat” létrejöttét.
- Próbáljuk nevelni a gyermek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során.
- Minden gyermeket buzdítunk arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon meg esetenként lemondani elképzeléseiről.

- Megteremtjük saját hagyományainkat.
- A gyermekek viselkedés kultúráját, kommunikációját fejleszti a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észrevéteti és a sikertelenséget segíti elviselni.
- A gyermek megterhelő szerepeltetését elkerüljük.
- A közösségfejlesztő pedagógiai munkát áthatja az odafigyelés, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül.
- Tílalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak.
- Az óvónő örömét jelezze dicsérettel, és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldja, a görcsösséget megszünteti.
- A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Ragaszkodjanak óvodájukhoz, felnőttekhez, társaikhoz. Érdeklődnek a hiányzó társaik iránt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat. Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Konfliktus helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- Önként, vagy az óvónő kérésére bekapcsolódnak a tevékenységekbe, figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot, képesek nyugodtan ülni.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, a csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Ébredszik bennük a közösségi tudat, szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva, kísérletet tesznek a megoldásra. Szociálisan érette válnak az iskolakezdésre.

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja: Az anyanyelvi neveléssel kapcsolatos feladatainkat valamennyi tevékenységi formában kiemelten fontosnak tartjuk. Különösen hangsúlyt fektetünk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére, az anyanyelvi képesség fejlesztésére, a kommunikációs képességek alakítására beszélő környezettel.

Feladat:

- Az értelmi nevelés során a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése történik. Hangsúlyt fektetünk a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő élethelyzetek és ösztönző környezet biztosítására.
- Az egész nap folyamán - ha mesélünk, ha kapcsolatot teremtünk gyermekkel vagy felnőttel, ha szokásokat, szabályokat alakítunk - példaértékű beszéddel, követésre méltó nyelvhasználattal tesszük. Mondanivalónkat érthető, világos formában közöljük.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és válaszok igénylésére, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartására, ösztönzésére.
- Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemét. Külön figyelmet fordítunk a nyelvileg gátolt gyermekekre, felderítjük a probléma okait, szükség esetén kérjük a logopédus segítségét. Gondozási tevékenység közben kialakítjuk a természetes párbeszédet. Arra ösztönözzük a gyermekeket, szükségleteiket, kívánságaikat bátran, természetes módon fejezzék ki.
- Segítsünk a gyermekeknek abban, hogy a tevékenységek közben gyakorolják az együttműködést, segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- A játék, főleg a szerepjáték számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, általa gyakorolják a különböző helyzetekhez illő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát.
- A munkajellegű tevékenységek közben megfogalmazzuk a szabályokat, elmondjuk az eszközök nevét, megbeszéljük a munkamegosztás módját, s ezzel bővítjük a nyelvhasználat területeit.
- A nyelvi képességek fejlesztésének leghatékonyabb eszköze a mese- vers, bábozás és dramatikus játékok. Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. Bővül a szókincsük, új fogalmakat ismerhetnek meg. A bábjátékban és a dramatikus játékokban kibontakoztathatják önkifejezésüket, lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, mesélésre.
- A mondókák mondása, énekek ismételtetése, segítse a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán és mássalhangzók pontos kiejtését, kiejtését. Az énekes játékok is alkalmat adnak a szókincs bővítésére.
- Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy elmondja véleményét a belső képekről, amelyet meg akar jeleníteni rajzolással, mintázással, festés közben. Ösztönözzük arra, hogy kifejtse véleményét arról, milyen érzelmeket, esztétikai élményt váltott ki belőle mások alkotása.
- A külső világ tevékeny megismerése közben biztosítjuk a gyermek számára, hogy ismerkedjen az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelző kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal. Lehetővé tesszük a látottak folyamatos elbeszélésére, kérdések feltevésére.
- Matematikai tapasztalatokhoz juttatva és a mozgásos tevékenységek során megismertetjük őket szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítjük őket abban, hogy

képesek legyenek ítéletalkotásra, a relációk, mennyiségek és térbeli kiterjedések megfogalmazására.

- Rendszeresen felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a gyermek érzelmi, értelmi fejlődésében, szülő- gyermek kapcsolat erősítésében nagy szerepe van a közös beszélgetéseknek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok által kialakul a valóságghú észlelés.
- Tapasztalatait, élményeit emlékezetében felidézi.
- Tapasztalatait, élményeit képes kifejezni szóval, tevékenységgel, rajzzal.
- Képes elemi következtetések levonására, egyszerű ítéletalkotásra.
- Képes önálló döntéshozatalra.
- Képes a feladatok gondolati véghezvitelére: helykeresés, eszköz kiválasztás, társválasztás.
- Kedveli, ismeri a fejlesztőjátékokat, társasjátékokat
- Életkorának megfelelő szókinccsel rendelkezik, nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát.
- Képes a hallott szöveg megértésére, érti, használja a magyar nyelvet.
- Szívesen, bátran kezdeményez beszélgetést a felnőttekkel és társaival.
- Figyelmesen végighallgatja társait, a felnőtteket.
- Beszéde megfelelő sebességű, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személye meghatározó a gyermek számára. Intézményünkben a dolgozói létszám megfelel a törvényi előírásoknak. Óvodánkban jelenleg 6 óvónő felsőfokú, végzettséggel rendelkezik. A pedagógiai önállóságot biztosítja, hogy az óvoda élén szakmailag független intézményvezető áll. A nevelőtestület munkáját 3 dajka és egy pedagógiai asszisztens segíti.

A tálalókonyhában egy fő konyhai kisegítő dolgozik, a fűtési, karbantartási, udvarrendezési munkálatokat az önkormányzat karbantartói végzik.

Az óvónők folyamatosan részt vesznek továbbképzéseken, a tapasztalatok átadásának rendszeres, szervezett formája van. A feladatok elosztásánál meghatározó az óvónők többlettudása, érdeklődési köre.

A veszélyeztetett gyermekek érdekeit a gyermekvédelmi felelős, az óvodavezető képviseli. A gyermekek egészséges fejlődését rendszeresen ellenőrzi a védőnő, a fogorvos, évi egy alkalommal az orvos. A beszédhibák korrigálása és a különböző részterületeken való lemaradás gyógypedagógus, logopédus, gyógytornász, néptáncoktató közreműködésével hatékonyan megoldott.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelése során feladatunk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

5.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. 1990-ben költözött a község bölcsődéjének üresen álló épületébe. Belső és külső adottságai lehetőséget nyújtanak a gyerekek megfelelő neveléséhez, gondozásához.

2007 óta folyamatosan épül, szépül. Pályázati és önkormányzati segítséggel megtörtént valamennyi nyílászáró cseréje, belső és külső festés, mázolás, akadálymentesítés.

2009-ben az óvoda külső felújítása, 2012-ben a tető teljes cseréje, majd 2017-ben egy átfogó, külső és belső képet is érintő felújítás valósult meg, részben uniós pénzből, részben pedig Tengelic Község Önkormányzatának jóvoltából. A korszerűsítés érintette többek között a nyílászárókat, az óvoda fűtését, a hideg-és melegburkolatot, új vizesblokkok létesültek, modern takarítóeszköz-tároló és egy pelenkázó helyiség is kialakításra került. Már az óvoda épületébe lépés előtt csodaszép, esztétikus külső, az épületbe lépve pedig korszerű, meleg, barátságos, tágas, kényelmes belső kép fogadja az ide látogatókat.

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, természetes anyagokkal. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket, játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Óvodánk egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására is.

2020-ban megkezdődött a mini bölcsőde épületének hozzáépítése az óvodához. Az új épület kialakítása uniós forrásból és a fenntartó anyagi támogatásával történt. 2021. augusztus elején el is indult új szolgáltatásunk, ezzel is segítve a kisgyermekes szülők munkába állását.

A Szülői Szervezet hatékony támogatásával megrendezett jótékonysági bálók, Mihály-napi vásárok bevételéből, illetve a Felnövekvő Nemzedékért Alapítvány segítségével játékokat, új asztalokat, székeket, függönyöket, karnisokat, fektetőket, ovis zsákokat vásároltunk. Udvarunk tágas, EU-s szabványnak megfelelő játékokkal felszerelt.

Szakmai eszközállományunkat is folyamatosan fejlesztjük, bővítjük. Csoportszobáink, öltözőink esztétikusak, hangulatosak. Ez nagyban köszönhető a dolgozók keze munkájának, igényességének, ízlésvilágának.

A negyedik csoportszobát tornaszobának használjuk, itt zajlanak a néptánc és gyógytorna foglalkozások. Egyéni fejlesztéshez rendelkezésünkre áll fejlesztőszoba, illetve itt zajlik a hitoktatás is.

Konyhánk melegítőkonyhaként működik.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételeket a napirend és hetirend biztosítja, valamint növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Fontos, hogy a napirend igazodjon az egyéni szükségletekhez, a helyi szokásokhoz, igényekhez. A napi –és hetirendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Önállóságukat segítve a gondozásnak is kiemelt szerepe van a gyerekek fejlődésében. A gyermekek megismerését és fejlődésüket különböző dokumentumok szolgálják. (anamnézis lap, fejlődési napló, Difer fejlődési napló, csoportnapló) Az óvodai nevelés pedagógiai program alapján valósul meg, mely magában foglalja a teljes óvodai életet.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi-és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai életünk szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élőlávas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán

3 -4 évesek	október 15 - május 31-ig.
4 -5 évesek	október 1 - május 31-ig
5-6-7 évesek	szeptember 15 - május 31-ig

Napirend:

6.30 - 11.45-ig	Gyülekezés, játék a csoportban és az udvaron, mindennapos testnevelés, tisztálkodás, tízórai, kötetlen vagy kötelező foglalkozások szervezése.
11.45-12.40-ig	Tisztálkodás, ebéd, készülődés a pihenéshez.
12.40-15.30-ig	Mesélés, pihenés, ébresztés, ágyazás, tisztálkodás, uzsonna.

15.30-17.00-ig	Játék az udvaron vagy csoportszobákban, az időjárástól függően.
----------------	---

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, (testnevelés), mindennapos testnevelés, vers, mese, dramatikus játék, ének, zene, népi játék, tánc, külső világ tevékeny megismerése, matematikai ismeretek, rajz, mintázás, kézimunka
Mikrocsoportos:	Ének, zene, népi játék, tánc, rajz, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése, pl. kerti munka, környezet szépítésével kapcsolatos munkák stb., matematika ismeretek.
Egyéni:	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint.

Szervezett tanulás formái és időkeretei – hetenként

A fejlesztés tartalmi eszközei	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Rajzolás, mintázás, kézimunka:	1 kötetlen 10-15 perc	1 közvetve kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 kötetlen 25- 35 perc
Ének, zene népi játék, tánc:	1 kötetlen 10-15 perc	1 kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 közvetve kötelező 30-35 perc
Külső világ tevékeny megismerése	1 kötetlen 10-15 perc	1 közvetve kötelező 15-20 perc	2/ 1 kötelező 1 közvetve kötelező 30-35 perc
Matematikai ismeretek	-----	1 kötelező 15-20 perc	1 kötelező 25-35 perc
Mozgás, mozgásos játékok	1 kötelező 10-15 perc	1 kötelező 15-20 perc	2 kötelező 30-35 perc
Mindennapos testnevelés	7-10 perc	10 perc	10 perc
Mese - vers, dramatizálás:	1-2 kötetlen ill. közvetve kötelező 5-10 perc	2-3 kötetlen ill. közvetlen kötelező 10- 15 perc	2-3 kötetlen ill. közvetve kötelező 15-20 perc

A gyermekek gondozása és nevelése 3 csoportban folyik, a gyermekek három évig ugyanabban a csoportszobában élik óvodás életüket. Szerkezete alapján homogén és részben osztott

csoportokat alakítottunk ki. Kiscsoporttól iskolába lépésig ugyanazok az óvónők nevelik, jelenleg havi váltásban.

5.4. Innovatív munkánk:

2013 óta egyre gyakrabban jelenik meg tervező munkánkban a **projekt módszer**, ami a gyerekek érdeklődésére épül, az óvodapedagógus és gyerek közös tevékenységén alapszik és projektek sorozataként szervezi meg a megismerési folyamatot. A projektek komplex feladatok, középpontjukban valamilyen gyakorlati természetű probléma áll.

Miért szeretjük a projekt módszert?

- Cselekvésben, élettevékenységben fejleszti a személyiséget, nem a felnőttől származó feladathelyzetben.
- Nem foglalkozási ágakra bontva ismerteti meg a gyermekeket a világgal, hanem szervesen összetartozó tartalmakkal, lehetőségekkel.
- Biztosítja a cselekvés végzésekor jelentkező gyermeki választásokat és az egyedi megoldások variánsait.
- Teret ad a váratlan módosításnak, kiegészítésnek.
- Mozgósítja a gyermekben az aktuális és tapasztalati érzelmeket, azt a cselekvési módot, amely jelzi fejlettségét, szociabilitását, illetve az egyéni világlátását, szemléletét.
- Biztosítja a hatékony tanulást, mert nem csak a figyelem, emlékezet, beszéd fejlődik, hanem az összes pszichikus folyamat aktiválódik.
- Nem az életre készít fel, hanem az élethelyzetekre.

A projekt módszer jellemzői:

- Egy probléma, témakör több szempontú feldolgozása, megismerése.
- A témakörök témákra bomlanak, s ezek tevékenységekben valósulnak meg.
- A feldolgozandó projekt nem azonos a klasszikus ismeretkörökkel/pl.évszak/, hanem a gyerekek érdeklődésétől függően integrálja az egymáshoz kapcsolódó ismereteket.
- A tevékenységek érvényesülhetnek szabad játékban és a felnőtt által felajánlott tevékenységben. A kettő jól elkülönül egymástól. A szabad játékban a projekthez gyűjtött, bevitt, készített tárgyak, információk kötetlen felhasználása történik, a gyerekek egyéni ötletei alapján. A tevékenységrepertoárt a pedagógus állítja össze úgy, hogy a gyerekek különböző fejlettségű bekapcsolódása lehetővé váljon.
- A projekt több nap, vagy hét folyamán teljesedik ki és közben is változik a gyerekek újabb elképzeléseivel.
- A megvalósuláshoz a család, szülők támogatása, közreműködése szükséges. A szülő szakértőként jelenhet meg egy meghatározott tevékenység bemutatásakor.
- A játék, a munka, a tanulás ötvöződik, a gyermek tevékenységében nem elkülöníthető módon érvényesül.
- A projekt szelleme, gondolatisága a környezet külső megjelenésében is tükröződik. Így az új projekttel a csoport képe megváltozik.

A projekt gyakorlati megvalósítása:

- Gyermeket az adott időszakban legjobban érdeklő, leginkább foglalkoztató élmények, problémák, tárgyak feltérképezése
- A terv elkészítése a csoportnaplóba. Ennek apja a gyerekekkel történő beszélgetés, mely során kiderül: mit tudnak az adott témáról, mit szeretnének csinálni, mit akarnak megtudni. A pedagógus is elmondja javaslatait.
- A témakör integrált lehetőségeinek feltárása, és ennek megfelelő tevékenységek keresése.
- A megvalósításhoz szükséges források feltárása, megszervezése. Elsődleges a családból érkező segítség, szülők bekapcsolása. Igen jelentősek a csoportos élmények formái/helyszíni tapasztalatgyűjtés/, a szükséges anyagok, eszközök közös gyűjtése. Tehát fel kell mérni, hogy mire van szükség.
- A terv véglegesítése. A fontosabb tevékenységek egymásutániségének megállapítása, végiggondolva a fejlesztés lehetőségeit, a képességek alakításának feltételeit.
- **Várható eredmények:** A pedagógus az egyénre szabott tevékenységek megteremtésével sikerélményhez juttatja a gyermeket, elősegíti pozitív énképének, önbizalmának kialakulását. Tudja: a tanulás jutalma a felfedezés izgalma, a megismerés öröme.

BIZTONSÁGOS ÓVODA program: a 2021/2022-es nevelési évben nyertük el a Biztonságos Óvoda címet. A pályázatot a Közlekedéstudományi Intézet és az ORFK Balesetmegelőzési Bizottsága hirdette meg. Egy pedagógusunk részt vett a képzésen, majd az óvoda nagycsoportosaival számos feladatot elvégezve és dokumentálva kellett benyújtani a pályázatot. A sikeres pályázat után az ORFK munkatársa adta át a Biztonságos Óvoda táblát, amit mindjárt el is helyeztünk az épület homlokzatán.

A program azon távlati cél elérésének egyik megalapozó tevékenysége, hogy a hazai közúti közlekedési kultúra, a közlekedők biztonságorientált felkészültsége a legfejlettebb országok szintjére emelkedjen. Ennek érdekében a megfelelő felkészítés már a legkisebb korcsoporttól kezdve tudatos munkát igényel. A Biztonságos Óvoda Program további célja, hogy óvodánkban ösztönözzük és segítsük a közlekedésre nevelés megvalósítását. Mivel óvodás korban még nem beszélhetünk önálló közlekedésről, ezért a korosztálynak megfelelően az alapok elsajátításához módszertani segítséget kaptunk a pályázat kiíróitól, amely eszközként szolgál az óvodapedagógusoknak az ismeretek átadásában. A program az óvodapedagógusok mellett az óvodás korosztály és a szülők megszólítására is alkalmas a legfontosabb közlekedésbiztonsági ismeretek széles körben történő terjesztésére érdekében. További programelemet jelent a résztvevő óvodákkal való folyamatos kapcsolattartás és utógondozás is.

A program végén a továbbképzést végzett, a foglalkozásokat megtartó pedagógusunk egy ún. monitoring kérdőív segítségével felmérte a gyermekek tudását, közlekedési ismereteit, amiből megismertük a gyermekek aktuális ismeretszintjét az elvárt ismeretekhez képest.

A program alapján célunk:

a 3-6 éves gyermekek szociális kompetenciáinak fejlesztése a közlekedésre nevelés pedagógiai- és pszichológiai eszközei és módszerei segítségével. Az életkornak megfelelő biztonságos közlekedéshez szükséges képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.

Feladataink:

- A közlekedési kultúra kialakítása: a közlekedési attitűd, ismeretek, képességek.
- Közlekedési magatartása kialakítása: a közlekedő ember várható, szokásos viselkedése. Az óvadás gyermek leggyakoribb szerepei: gyalogos, utas, 5-7 éves korában kerékpáros.
- Közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése: téri tájékozódás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés fejlesztése.

A program elemei, melyeket rendszeresen beépítünk nevelő munkánkba:

1. Közlekedési alapismeretek óvodáskorúaknak
 - A biztonságos közlekedéshez szükséges általános ismeretek
 - A közlekedés résztvevői és az út részei
 - Látni és látszani
 - Közlekedés futóbiciklivel, kerékpárral
2. Utazás autóban
 - Helyes viselkedés utazás közben
 - Gyermekbiztonsági rendszerek
 - Biztonságos ki-és beszállás
3. Közösségi közlekedés
 - Fel-, és leszállás járművekről
 - A járművel utasaira vonatkozó szabályok
 - Várakozás a megállóhelyen
 - Átkelés az úttesten busz-, és villamosmegállóból
 - Helyes, udvarias viselkedés utazás közben
4. Biztonság és játék
 - Biztonságos játék szabályai köztereken
5. A külső világ tevékeny megismerése
 - Balesetek megelőzése

Várható eredmények: a legfontosabb közlekedésbiztonsági ismeretek elsajátítása, ezáltal a közlekedési kultúra javításának elősegítése.

5.5. Az óvoda kapcsolatai

- A családdal

Az óvoda a családdal együtt azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

- Fontosnak tartjuk a családok megismerését a velük való szoros együttműködést. Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit: céltudatosan látogatjuk a családokat (szülői igény szerint) még az óvodába kerülés előtt és a későbbiekben szükség szerint. A nyár folyamán meghívjuk a leendő szülőket, hogy ismerkedjenek az óvodával, lehetőséget adunk az „anyás beszoktatásra”, hogy a szülő megismerhesse az óvoda belső életét, szokásait, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez. Lehetővé tesszük a naponkénti rövid, lényeges közlésre szorítókozó

párbeszédet, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.

- Úgynevezett „szülői levél” és faliújság szerkesztésével is lehetőséget biztosítunk a tájékozódásra.
 - Bevonjuk őket a programok szervezésébe, lebonyolításába, szorgalmazzuk az azokon való részvételüket.
 - Szervezünk külön gyerek - szülő kirándulásokat, programokat.
 - Nyitottak vagyunk, módot adunk arra, hogy a szülő a csoportban megfigyelhesse gyermekét (nyílt napok).
 - Csoportonként hozunk létre SZMK-et. Támazkodunk rájuk, erősítjük kezdeményező koordináló szerepüket.
 - Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekéről.
 - A családdal kapcsolatosan minden információt diszkréten kezelünk.
 - Figyelemmel kísérjük a családok életében bekövetkező változásokat, ha erre szükség van, felajánljuk az intézménnyel együttműködő szakemberek (családsegítő, szociális segítő, gyermekvédelmi felelős) segítségét.
 - Tájékoztatjuk a szülőket az óvoda tartalmi munkájáról, módszereinkről, tervezett eseményekről, programokról, tanfolyami lehetőségekről.
- Tájékoztatjuk a szülőket a helyi iskola, faluház, könyvtár programjáról, egyéb rendezvényekről.

- Az iskolával

A helyi általános iskolával évek óta szoros és jó kapcsolatot ápolunk. Közös rendezvényeink hagyományá váltak. (kisze járás, Mazsola-avató, Márton nap, szüreti mulatság)

Továbbra is szeretnénk nagy hangsúlyt fektetni az óvoda-iskola átmenet megsegítésére.

- leendő 1. osztályosok látogatása az iskolában
- leendő 1. osztályos pedagógus látogatása az óvodában
- nagycsoportos szülők tájékoztatása az iskolai nevelő-oktató munkáról
- óvónők látogatása az 1. osztályban

- A mini bölcsődével

Az átmenet megkönnyítése a bölcsőde és az óvoda között. Kölcsönös látogatások - az óvónő meglátogatja a gyermekeket a mini bölcsődében, a nagyobb gyermekek is többször ellátogatnak az óvodába. Rendezvények, ünnepek látogatása, közös programok szervezése. Fokozatos beszoktatás az óvodába (szülő, kisgyermeknevelő segítségével). Kölcsönös tapasztalatcsere, tájékozódás a gyermekek fejlődéséről. Az óvodapedagógusok és kisgyermeknevelő kölcsönösen részt vesznek a szülői értekezleteken, közös programokon.

- Közművelődési intézményegységekkel

Rendszeresen igénybe vesszük a község könyvtárát, könyvkölcsönzés, kiállítások látogatása, esetenként irodalmi kezdeményezések alkalmával (költészet napi felolvasó est, ünnepek, mesehallgatás).

A Faluházban tartjuk a nagyobb rendezvényeinket és látogatjuk a ház által szervezett gyermekprogramokat.

- Kapcsolatépítés külföldi magyar óvodával

2016 óta tartunk fent kapcsolatot községünk testvértelepülésén található óvodával, az Ukrajnában található szőlősgyulai „Harmatcsepp” óvodával. Részt vettünk az óvoda ünnepélyes megnyitóján, illetve a településünkön nyaraló szőlősgyulai gyerekekkel magyar nyelvű mesekönyveket, szakmai anyagokat, egyéb adományokat küldünk az óvoda részére. Amint lehetőségünk nyílik rá, a szakmai kapcsolatot is szeretnénk szorosabbra fűzni az óvodával, a Kárpát-medence magyar nyelvű oktatási intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében.

- Egyéb intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a fenntartóval, a szakmai szolgáltató intézményekkel, pedagógiai szakszolgálattal, egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos, fogorvos, a tartós gyógykezelés alatt álló gyerekek egészségügyi ellátását biztosító szolgáltatóval), a gyermekjóléti szolgálattal, a Faluházzal, a könyvtárral. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

6. Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai

6.1. Játék

Az óvodai nevelés legfejlesztőbb és legfontosabb tevékenysége a játék. A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt. Az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült játékot, játékkapcsolatok kialakulását. Együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával biztosítja az élményszerű játék kibontakozását.

Feladat

- A játék a gyermek alapvető tevékenysége. Meg kell teremtenünk azokat a feltételeket (élményeket, élményszerzési lehetőségeket, körülményeket, eszközöket, helyet) amelyek biztosítják, hogy a játék a gyermek számára örömforrás legyen. Az élmények, tapasztalatok a játék tartalmát gazdagítják, s ezért lehetővé kell tenni, hogy ezeket játék közben újra átélhessék.
- A napirendben a játékra fordítjuk a legtöbb időt, hangsúlyt helyezve a szabad játék túlsúlyának fontosságára. Bizonyos idejű felfüggesztését jelenti csupán a gondozási teendők, munka jellegű tevékenységek, a szervezett tanulás bonyolítása.

- A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. A gyerekek játékát közvetett, indirekt módon irányítjuk, hagyjuk, hogy saját elgondolásaikat megvalósíthassák, fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
- Csak akkor avatkozunk be a gyermeki játékba, ha ezt indokoltnak érezzük, ha a játék továbbfejlesztése indokolja, ha a konfliktust a gyermekek nem tudják önállóan megoldani, ha technikai segítségadásra van szükség.
- Fontos a különböző játékokhoz szükséges hely biztosítása. Az összegyűjtött tárgyaknak, terméseknek, növényeknek külön helyük van, úgyszintén a rajzoláshoz, festéshez, gyurmázáshoz és egyéb tárgykészítő eszközökhöz szükséges anyagoknak, kellékeknek is megvan az állandó helye, melyek a játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.
- Az udvaron ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.
- Az óvónők segítik az udvari szerepjáték kibontakozását, pl. népi játékok, mozgásos játékok, ügyességi játékok, a fedett teraszon babakonyha stb. feltételeinek megteremtésével.
- A gyermeki játékhoz sok eszközre van szükség, egyrészt a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermek pszichikus funkcióját, másodsorban a szerepjátékhoz (fodrász, orvos, konyha, bolt stb.) amely ösztönzi a gyermeket a szerepjátékra, de szükség van értelem és képességfejlesztő játékokra is, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban az óvónővel játszanak.
- Az óvónő a játékhoz szükséges eszközök biztosítása mellett mintát ad a játékok helyes használatához, elrakásához, így a játékeszközök megőrzésére, rendben tartására szoktatjuk őket.
- A játékhoz kapcsolódva jelenjen meg a barkácsolás, a gyermek élje át az „Én készítettem” örömét.
- Az óvónő segítse a gyermeket abban, hogy a szerepjáték folyamán a beleélés kifejlett formája kialakulhasson, minél több szerepet megformálhassanak és a szerepegyeztetésben sikeresek, legyenek.
- A szerepjátékot egészítse ki az építő, konstrukciós játék.
- Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat, adjon arra is lehetőséget, hogy hozzanak létre Ők is szabályokat.
- A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A bábozás először az óvónő bábjátékával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket az óvónő a gyermekkel közösen is készítsen.
- Folyamatos figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék keretében, folyamatában is tartsák be.
- Figyelemmel kísérjük, hogyan szervezik játékukat, valósítják meg elképzeléseiket, az egyes gyermek hogyan viselkedik játék közben, milyen szerepet vállal, milyen mértékben éli bele magát szerepeibe. Ezeket a gyermeki megnyilvánulásokat jelzésként értékeljük a gyermek érzelmi, hangulati állapotáról, az értelmi képességeik, a beszéd alakulásáról.
- A televízióban látott filmek, számítógépes játékok hatására egyre több agresszivitás figyelhető meg a gyermekek játékában. A nemkívánatos viselkedési megnyilvánulásokkal szemben, a helyzettől függően, beszélgetésekkel, a játék vagy a tevékenység más irányba terelésével próbálunk megoldást találni.

- Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, hogy mennyire fontos a gyermekükkel való közös játék az érzelmi fejlődésben, a szülő- gyermek jó kapcsolatának alakulásába

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Értsék meg és fogadják el játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodjanak a játék szabályaihoz.
- Tudjanak lemondani egy- egy játékszerről.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen szerepjáték.
- Képesek legyenek olyan játékhelyzetet létrehozni, amelyekben tapasztalataikat, élményeiket ábrázolhatják Egy- egy játéktémában több napon keresztül együttesen vegyenek részt.
- Ismert meséket többször bábozzák, dramatizálják.
- Barkácsolással készítsenek kiegészítő játékszereket, s ezeket használják is fel játékukban, dramatizálásban, bábozásnál.
- A konstruáló - építő játékban hozzanak létre bonyolultabb alkotásokat és kapcsolják a szerepjátékhoz. Legyenek képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.
- Élvezzék a szabályjátékokat. Legyenek képesek az óvodáskor végére olyan szabályjátékok megtanulására és gyakorlására, melyek nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényelnek. A játékhoz kapcsolódó szabályokat tartsák be.
- Társas viselkedésükben jelenjenek meg az óvoda által megkívánt viselkedési normák.

6.2. Verselés, mesélés

A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, tanítja a megfelelő viselkedésformákat.

Feladat:

A verset, mesét napi élményként biztosítjuk a gyermeknek, Szeretnénk elérni, hogy minden gyermek számára várt, örömteli élmény legyen az irodalmi művek hallgatása, és azt kérje is. Törekszünk a felhasznált irodalom igényes összeállítására, a 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítására. Különös gonddal alkalmazzuk a verset, mondókát, mesét a beszoktatás ideje alatt (ölbeli mondókák, játékok). Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. Rövid jelenetek bemutatásával ismertetjük meg velük a bábokat. A mese, vers, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, a meséhez való erős kötődés kialakulását. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a mesemondásra, bábozásra, az örömteli élmény biztosítása mellett segítségül a szorongások, indulatok oldására, levezetésére. Kedvet ébresztünk arra, hogy maguk is találjanak ki mesét, a folytatásos meséknél próbálják meg a mesék önálló befejezését. Az óvónők a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján megerősítik a mese erkölcsi mondanivalóját. A vers és a mese élményei megelevenednek a rajzaikban is. Mivel ebben az életkorban a gyermek és mesélő felnőtt érzelmi kapcsolata nagyon fontos, ezért az élőlírást tartjuk természetesnek. A mondókák, dúdolók, versek

hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatokat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Előnyben részesítjük az erkölcsi tartalmakat, hordozó népmeséket, melyeknek hangulata, nyelvezete, törvényei könnyen átláthatók a gyermekek számára, de helyet adunk a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek is. Alkalmi versekkel hangulatossá tesszük ünnepeinket. Meggyőzzük a szülőket, hogy milyen sokat jelent a rendszeres meghitt együttlét, élő mesemondás. A mese, vers, dramatikus játékok által fejlesszük a nyelvi képességeket: ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet, új fogalmakat ismerhetnek meg, kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket, lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, saját vers –és mesealkotásra ezeket mozgással és ábrázoló tevékenységgel is kifejezve.

A gyermek tevékenységei:

3-4 éves korban: a versanyag altató, hintáztató, ujj - kiszámoló, állathívogató, hangutánzó népi mondókák felfrissítése, újabbakkal való kiegészítése. A mesék cselekménye egyszerű és áttekinthető. Az állatmesék változatos és gazdag világa, jeles szerzők ritmikus versei, történetei alkalmasak arra, hogy a gyermekek ismereteit gyarapítsa 10-12 mondókát, 10-14 új mesével ismertetjük meg őket.

4-5 éves korban a gyermekek számára a környezetről, időjárásról, évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségek, tárgyak, állatok megszemélyesítésével létrehozott mondókákból válogatunk. A mesék többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék. Helyet kapnak a mai magyar modern mesék is, és vidám, humoros versek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset, 10-14 mesét ismerjenek meg.

5-6-7 éves korban az állatmesék, cselekményesebb népmesék, tündér és tréfás mesék, műmesék kerülnek a gyermekek mesetárába. Szívesen folytatja, a több napon át folytatódó meseregényeket. Megismernek népi mondókákat, közmondásokat, találós kérdéseket. Kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, néphagyomány ápolást, évszakok szépségének felismerését. 15-20 verset, 15-20 új mesét ismernek meg. Az egyszerű meséket önállóan bábozzák, dramatizálják.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat.
- Várják, kérik a mesemondást, segítenek a feltételek kialakításában.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- Figyelmesen csendben végig hallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.

- Szívesen mesélnek, verselnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda többi csoportjának és a maguk szórakoztatására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Folyamatos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- A mesékben elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy széphanzúsú nevét megjegyzik.
- Mesekönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, kéri a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- Az olvasást utánozzák, egy - egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek.
- A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Ismerik a csoport gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

Óvodában ünnepelhető: Népmese napja: szeptember 30. Benedek Elek születésnap.

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Feladat:

Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését mindenféle zenei tevékenység iránt. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az éneklésen, ölbeli játékokon, népi gyerekdalokon, mondókázáson, dalos játékon, környezet hangjainak megfigyeltetésén keresztül növeljük a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelmvilágát, segítjük gátlásaik feloldását. Kapcsoljuk dalainkat és mozgásanyagunkat a környezet megismerésére neveléséhez, mese - vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz és a testneveléshez. Szorosabban kapcsolódunk az évszakokhoz, a népszokásokhoz, hagyományokhoz. Népi gyermekjátékok, mondókák, népdalok és a hozzájuk fűződő szokások alkalmazásával alapozzuk meg zenei anyanyelvünket. Mondókák, énekek ismételtetésével segítjük a helyes artikulációt, a szép, érthető beszéd kialakulását. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle dalos játék játszásával, pedig alkalmat adunk a szókincs bővítésére. Személyes példával ösztönözzük a gyermekeket az örömteli éneklésre, dalos játékok kezdeményezésére, zenehallgatásra. Ennek érdekében a tanult népi körjátékok eszközei és kellékei a gyermekek számára elérhető helyen vannak, és ezeket bármikor használhatják. Szívesen vesszük és ösztönözzük őket arra, hogy legyenek ötleteik, bátran improvizáljanak. Énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatok bemutatásával kínálunk erre mintát. Fejlesztjük a gyermekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét. Előtérbe helyezzük az élő zenét, sokat énekelünk, módot teremtünk - zeneiskolások bevonásával és hangszeres játékaival (fúruya) - arra, hogy néhány perces "hangversenyen" is részt vehessenek, hangszeres zenét is hallgathassanak. Dalos játékokkal fejlesztjük a csoportokban az összetartozást, a szerepekhez, az egymáshoz való alkalmazkodás képességének alakulását. A zenei képességfejlesztő játékokat mikrocsoportos formában is szervezzük, hogy jobban érvényesüljön a differenciálás, az egyéni fejlesztés. A dalos játékok játszása során fejlesztjük térbeli tájékozódásukat,

mozdulataik esztétikusabbá válnak, alakul testtartásuk, a helyes levegővétel. Nagycsoportosaink vegyenek részt néptánc foglalkozáson.

A gyermek tevékenységei

3-4 éves korban a dalanyag: 5-7 mondóka, 10-14 játékdal, 2-3 műdal. A mondókák hossza 2-4 motívum, a daloké 4-6. A hangjegyterjedelem nem lépi túl a tiszta kvint távolságot. A dalokban az egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakoznak.

A dalok megoszlása hangkészlet szerint: sz – m:3 v. 4; l-sz-m:3 v. 4; m-r-d: 2 v. 3; sz-m-r-d: 2; d-l-sz. A játékok elsősorban kétszemélyes jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért szerepjátékok. Az óvónővel kisebb - nagyobb csoportokban énekelgetnek, megközelítően törekedjenek a tiszta éneklésre. Magasabb - mélyebb ének, beszéd, hangszer, hangok felismerése, és térbeli érzékeltetésének megpróbálása. A változatos szövegű és dallamú motívumok visszaéneklése 5 hangjegyterjedelemben. Halk - hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása a beszédben, zörejekben. Különböző zörejek, 2-3 hangszer hangszínének felismerése. Az egyenletes lüktetés érzékelése mondókázás, éneklés közben játékos mozdulatokkal. Egyszerű ritmusjátékos hangszerek használata. A zenehallgatás anyaga: egyszerű népdalok, műdalok énekes vagy hangszeres előadásban.

4-5 éves korban a dalanyag: 4-6 mondóka, 12-15 dal, 3-4 műdal. A mondókák hossza 4-6 motívum. A daloké 6-8. A dalok hangterjedelme nem lépi túl a nagy hatod (d-l és sz-m) távolságot. A 2/4-es dalokban a negyed és páros nyolcad mellett a negyed szünet is, szinkópa is előfordulhat. A dalok anyagában ünnepi és alkalomra szóló egyszerű dalok is szerepelnek. A dalok megoszlása hangkészlet szerint: sz-m: 2-3; sz-m-r-d: 2-3; l-sz-m: 2-3; d-l-sz: 1-2; m-r-d: 2-3; m-r-d-l: 1; sz-m-d: 2-3. A dalokhoz kapcsolódó játékformák főként csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó. A dalokat az óvónő indítása után megpróbálják önállóan, megközelítően tisztán csoportosan énekelni. A magasabb - mélyebb hangokat megkülönböztetik, térben mutatják. Visszaénekelnek szöveges motívumokat 6 hangterjedelemben, változatos dallam és ritmusfordulatokkal. A halk és hangos fogalompárt megértik, és alkalmazzák egyénileg is (beszéd, ének, taps). Dalokat felismernek dúdolásról, hangszerről. Kifejezik az egyenletes lüktetést játékos mozgással, tapssal, körbejárással. Változatos mozdulatokkal kiemelik a motívumok hangsúlyait. Kiemelik a dalok, mondókák ritmusát. A szöveges ritmusmotívumokat visszahangszerűen csoportosan és egyénileg is visszaéneklük. Felismerik a gyors és lassú közötti különbséget és alkalmazzák is. Az egyszerű játékos mozgásokat egyöntetűen, esztétikusan végzik (táncos jellegű mozdulatok). Használják a hangszereket a lüktetés és a ritmus kifejezésére. Óvónői minta alapján kis dallamfordulatokat találnak ki. A zenehallgatás anyaga: magyar és más népek dalai, énekes és hangszeres műzene, kánonok és kétszólamú darabok

5-6-7 éves korban a dalanyag: 4-6 mondóka, 16-20 dalos játék, 5-6 műdal. A mondókák hossza 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem. A dalok ritmusában megjelenhet a tizenhatod.. Hangterjedelem d-l-sz-m nagy hatod távolság.

Ünnepi és alkalmi dalok mellett más népek dalai is szerepelnek 6 hangterjedelemben. A dalok hangkészlete: sz-m:2; l-sz-f-m-r-d: 6-8; l-sz-m: 2; m-r-d-l: 2; sz-m-d: 1-2; m-r-d-l-sz: 2-3; m-r-d: 1-2; r-d-l-sz: 2; sz-m-r-d: 2-4.

A dalokhoz kapcsolódó játékformák: új térformák, sor és ügyességi játék, párijátékok, bonyolultabb mozgás. Csoportosan, önállóan és egyénileg tisztán énekelnek dalt és

motívumokat. Felismerik a halk, hangos, gyors- lassú fogalompárokat, és együtt is gyakorolják. Felismerik a dallamot a kezdő és belső motívumokról. Dallambújtatást rövid majd hosszabb motívumokkal, belső éneklésnél folyamatos tempóban végzik. Megfigyelik és megkülönböztetik a finomabb hangszíneket. Megismerik néhány hangszer hangját. Megkülönböztetik egymástól az egyenletes lüktetést és a ritmust és a kettőt össze is kapcsolják. Belső hallás alapján hangoztatni tudják a ritmust, dalokat, mondókákat felismernek ritmusukról. Önállóan használják az ütőhangszereket. Dallamokat találnak ki versekhez, mondókákhoz, énekelve is beszélgetnek. Motívumokat tudnak visszaénekelni kitalált szöveggel csoportosan és egyenként is folyamatosan. Zenehallgatás anyaga: magyar és idegen (a gyerekek nemzetiségi és etnikai hovatartozását figyelembe véve) népdalok, énekes és hangszeres műzenei darabok, igényesen válogatott kortárs művészi alkotások, hangszeres és énekes élőzene bemutatása (többszólamban is). Nagycsoportosaink vegyenek részt szakképzett oktató néptánc foglalkozásain hetente egy alkalommal.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, gátlás nélkül egyedül is tudnak énekelni. Tudják élvezettel figyelni a zenehallgatást.
- Tudnak mondókákat, 6 hangterjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni. Tíz dalt olyan biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdni is tudják. Egyszerű dallammotívumokat egyedül is tisztán vissza tudnak énekelni.
- A mondókákat, az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tudnak énekelni, dúdolva, zümmögve vagy egyszerű szótagokkal.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak így énekelni, dalt kezdeni.
- Jól ismert dallamokat éneklés közben saját hallásuk alapján térben, kézzel mutatják. Felelgetős játékokat 2 csoportban, folyamatosan, segítség nélkül is el tudnak énekelni.
- Tisztán énekelnek vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- Ismerik a hangos és halk közötti különbséget, tudnak úgy énekelni, tapsolni, beszélni. Képesek zenei fogalompárokat, a dinamikai különbségekkel együtt felismerni, összekötni.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Tudnak dalokat - hallható jelre - hangosan és magukba énekelni, egy vagy több dallammotívum elbújtatásával is. Figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit. Zörejen, beszédhangon, énekhangon a természet és a környezet hangjain.
- Ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. A különbségeket kifejezik cselekvéssel, énekléssel és szavakba foglalva.

- A ritmus kiemelésekor figyelik a negyed szünetek pontos jelentéseit, de az egyenletes lüktetés pontos kifejezésekor nem állnak meg a szünetnél
- Jól ismert dalokat, mondókákat, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik. A szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolják, esetleg kétegységnyit is.
- Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat. Így mozognak, tapsolnak, beszélnek, a tempókülönbségeket más fogalompárokkal is összekapcsolják pl. magasan és gyorsan beszélnek, mélyen és lassan énekelnek, halkán és gyorsan járnak, hangosan és lassan tapsolnak.
- Egyöntetűen körben járnak, szép testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják.

6.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Feladat:

Biztosítjuk az alkotó, alakító tevékenységhez szükséges jó minőségű, megfelelő méretű eszközöket, anyagokat, megismertetjük az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás, és kézimunka technikai alapelemeivel, eljárásaival. Fejlesztési feladatainkat előre megtervezzük, de rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a gyermekek spontán igényeihez. Olyan légkört teremtünk, melyben a gyermekek szívesen alkotnak, igényükké váljon a környezetük esztétikai alakítása, esztétikai élmények befogadása. Figyelembe vesszük a képességbeli különbségeket. Felkeltjük a különböző anyagokkal, eszközökkel való tevékenység vágyát. Biztosítjuk a motiváltságot, amely belülről serkenti a gyermeket. Gyűjtjük és elemezzük a gyermekek munkáit. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeiknek a rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. Bevonjuk a szülőket a különböző anyagok gyűjtésébe. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés. Különböző méretű tárolóeszközöket készítünk, vásárolunk, melyek között a gyermekek biztonsággal eligazodnak. Festéshez, agyagozáshoz köpenyt biztosítunk. Olyan tárgyakkal, növényekkel vesszük körül a gyerekeket, amelyek esztétikusa és harmonizálnak egymással. Ápoljuk a néphagyományt (pl. gyöngyfűzés, sütés, főzés, agyagozás, tárgykészítő napi játékok), ismerkedünk népművészeti elemekkel. Biztosítjuk, hogy játék közben minél több lehetőségük legyen a különböző ábrázoló tevékenységek és technikák elsajátítására. A foglalkozások szervezését átgondoljuk (megtervezzük az asztalok, eszközök helyét, elrendezését). Segítséget nyújtunk, instrukciót adunk, ha az alkotó munka közben elakadnak. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek tevékenységei:

3-4 éves korban Játék közben szabadon ismerkednek a különböző anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel a képalakítás: megjelenik festéssel, zsírkrétával, színes ceruzával, papírragasztással, homokba, agyagba karcollással. Tetszés szerint használják a

színeket. Színek szerint szétválogatnak tárgyakat. Nagyobb felületre rajzolnak (homok, tábla, aszfalt). Tájékozódnak a kép síkjain: szélén, közepén. Jelzik a térviszonyokat, fent, lent, egymás mellett. A plasztikai munkák során: ismerkednek az anyagok alakíthatóságával, azok nyomkodása, ütögetése, gömbölyítése, gyurkálása, sodrása, mélyítése, simítása, karcolás stb. közben. Természeti tárgyakat gyűjtenek, ezeket válogatják, csoportosítják nagyságuk, színük szerint. Építés közben ismerkednek a tárgyak formáival, térbeli alakzatokkal, nedves homok, tapadó hó, dobozok, takarók használatával.

4-5 éves korban: Bővítjük alkotó - alakító tevékenységeiket. A játékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz, építéshez stb. készítenek tárgyakat, eszközöket, ezeket kidíszítik. Részt vesznek a csoportszoba ünnepi kidíszítésében. Kifejezik élményeiket, elképzeléseiket, különböző eseményeket, tárgyakat egyéni módon. Képalakítás: Megjelenik az emberábrázolás, a színekben, a formákban való gyönyörködés. A környezetükben levő tárgyak, cselekmények, események megjelenítése emlékezet és megfigyelés alapján. Használják a különböző vastagságú ecseteket, ezáltal kidolgozottabb képeket készítenek, de készítenek képeket textiltől, fonaltól és termésekből is.

A plasztikai munkák során összehasonlítják a természeti tárgyakat forma és szín szerint is. Agyagplaketteket készítenek nyomkodással, karcolással, szurkálással. Ember és állatformákat mintáznak, egyszerűbb ajándékot, bábót készítenek sokféle, könnyen megmunkálható anyagból (textil, bőr, fa, ágak, dobozok stb). Különböző technikákat alkalmaznak (vágás, tépés, hajtogatás, ragasztás,) Gyakorolják az arányokra osztást, felezés, negyedelés (pl. hajtogatás, agyagdarabolás, tépés során). Tapasztalatokat gyűjtenek az anyagok felületéről (pl. sima, érdes, fényes, matt, kemény, lágy stb.) tulajdonságairól (pl. hajtogatható, téphető, gyúrható stb.). Az építés során létrehozhatnak kisebb - nagyobb formacsoportokat (Pl. várak), kialakítanak nagyobb térbeli alakzatokat (pl. dobozból, takaróból).

5-6 éves korban. Képeikben, plasztikai munkáikban kifejezik mesék, történetek, versek jeleneteit, szereplőit. Bővül tárgykészítésük. Díszítik és rendezik környezetüket a maguk készített tárgyakkal, kellékekkel. Találkoznak műalkotásokkal is. A képalakítás során készítenek közösen képet földre, papírra, aszfaltra. Gazdagodnak technikai megoldásaik és eszközlehetőségeik (pl. domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek stb. készítése során). Rajzolt formáik gazdagodnak, s azok díszítése is változatos, Képesek ünnepi események, mesék versek énekes játékok ábrázolására. Keveréssel képesek újabb színeket előállítani, majd ezeket használni (pl. álarcok, bábok, díszletek, különböző méretű kompozíciók festése). A plasztikai munkák során képesek többalakos kompozíciók létrehozására (közösen) pl. mesejelenetek. Jellegzetességeik kiemelésével megmintáznak ember és állatalakokat, modelleket, bábokat, ajándékokat. Építéskor képesek nagyobb méretű elemekből térbeli alakzatokat összeállítani, pl.

ház, színpad, búvóhely, sátor stb., az építéshez szükséges tárgyakat, eszközöket önállóan előkészíteni. Télen építenek a hóban, tavasszal, nyáron a homokból.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Képalakításuk során, egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Változatosan alkalmazzák a színeket, kedvenc színeiket gyakrabban használják.

- Változatos a formaábrázolásuk, hangsúlyozzák a megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban részformák jelennek meg, jelzik az egyszerű mozgásokat is.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek. Tudnak formát mintázni elképzeléseik szerint a megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl. papírhajtogatás, tépés, ragasztás, összeszerelés, varrás, kötözés stb.)
- Tevékenyen vesznek részt az őket körülvevő tér berendezésében. Bátrabbak, ötletesebbek a tér kialakításába, építésében.
- Rácsodálkoznak a látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- A közös munka értékelése során szóbeli vélemény nyilvánítanak, s örülnek az eredménynek

6.5. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az óvodába kerülő egészséges gyerekek szívesen mozognak. A nevelés minden napján lehetőséget teremtünk a mozgásra. Minden gyerek számára biztosítjuk a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel.

A testnevelés foglalkozások keretén belül tervszerűen, de egyénre szabottan jelenik meg a testmozgás. Változatos, sokszínű, örömteli gyakorlati formákkal, játékokkal elősegítjük mozgáskoordinációjuk, finommotorikájuk fejlesztését, amivel az így szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek számukra. A rendszeres mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok a szabad mozgásvágy megőrzésével kedvezően hatnak a kondicionális képességek (erő, állóképesség, teherbíró képesség,) fejlesztésére. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. A szabad játék és irányított mozgástevékenység kiegészítik egymást, fejlesztik a gyerek személyiségének tényezőit: énkép, önkontroll, szabályok betartása, társakkal együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó képesség. Kialakul egészséges versenyszelleme. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. A mozgásos játékok tervezése, szervezésekor nagy hangsúlyt fektetünk a szabad levegő kihasználásához.

Célja: A személyiség sokoldalú fejlesztése változatos mozgástevékenységeken keresztül.

Feladatok:

Fejlesztjük: állóképességet, erőnlétet, nagy és finommozgásokat, szem-kéz, szem-láb koordinációt, ritmusérzéklet, testsémát, (testrészek ismerete, térbeli tájékozódás, dominancia, kezesség) mozgással kapcsolatos szókészletet, természetes mozgást, testi mozgásos képességeket: erő, ügyesség, gyorsaság, társra figyelés, állóképesség).

- Megteremtjük azokat a feltételeket melyek, elősegítik a gyermek biológiai fejlődését, a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét. Fejlesztjük a testi képességeket (ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.) Ezek hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.
- Fejlesztjük a gyermek tájékozódóképességét, valamint a személyiség akarati tényezőit.
- Foglalkozásainkat elsősorban a szabadban, illetve a tornaszobába vezetjük, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeket a nevelés minden napján - egyéni képességeket és szükségleteket figyelembe véve minden gyerek számára biztosítunk.
- Szem előtt tartjuk a játék fontosságát.
- A szülők segítségével biztosítjuk, hogy a gyermekek megfelelő tornaöltözetben mozogjanak, tornásszanak. Gondoskodunk a balesetek megelőzéséről.
- Alkalmazkodunk az egyes gyermek fejlettségi szintjéhez, s hagyjuk, hogy a gyakorlatokat a saját fejlettségi szintjüknek megfelelően hajtsák végre.
- Naponta egyszer frissítő tornát, mozgást, hetente 1 ill.2 alkalommal testnevelési foglalkozást tartunk.
- Megalapozzuk a gyermekekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos.

A gyermekek tevékenységei:

3-4 évesek:

Természetes mozgásokat utánoznak (pl. babzsákokkal).

Futnak, másznak akadálylépéssel.

Függenek lábemeléssel (lendületszerzés a szeren függésből).

Csúsznak, kúsznak, másznak sávokban, és különböző alakzatokban, széksorokon, rézsútos szeren, mászás előre – hátra, csúszás hason és háton szerek alatt.

Egyensúlyozó járást végeznek sávokban.

Különböző átfutásokat.

Gurulnak a hossztengegyük körül.

Átlépnek 40-60 cm. Széles sávokról – sávokra.

Végeznek: kendő, szalag, karika gyakorlatokat, és labdagyakorlatokat: leütés – elkapás, gurítás.

4 – 5 évesek

Támaszgrámlásokat végeznek a padon.

Futás egyéni versengéssel.

Csúsznak, másznak eszközcsúsztatással, akadálylépéssel, bújással, előre-hátra, háton.

Babzsák gyakorlatokat végeznek: kétkezes alsódobás, karika és szalaggyakorlatokat.

Függenek térd és sarokemeléssel, lendületszerzés a szeren függésből, lengés, leugrás, lefüggés.

Egyensúlyozó járást végeznek sávokban, padon, szökdelnek székeken.

Labdagyakorlatokat végeznek: gurítás, továbbítás társhoz, leütés, kétkezes alsódobás, felsődobás, labdarúgás padok között.

Hossztengelyük körüli gurulást végeznek rézsútos szeren, átlépéseket szerről- szerre. Gurulóátfordulást előre – hátra. Kézállás előkészítése és mélyugrás.

5-6-7 éves korban

Futnak tempóváltással, irányváltoztatással, akadálykerüléssel, versengéssel.

Kúsznak, csúsznak, másznak babzsákkal, bújással, akadályátlépéssel, csúsznak háton, szer alatt.

Távol, sorozat és támaszugrást végeznek. Kézállás előkészítése. Mélyugrás.

Labdagyakorlatokat végeznek: egykezes alsó – felső dobás, célba dobás, gurítás, továbbítás, leütés, labdavezetés, labdarúgás, labda után futás.

Karika, kendő, maroklabda, kötélgyakorlatok.

Függenek átfogással, lendületszerzés a szeren.

Járásokat végeznek: egyensúlyozó járás padon (rézsútos). Átlépéseket 50-70 cm magas szerről- szerre. Gurulóátfordulást előre, hátra.

Vízszintesen hajtott ugrókötel átugrása, átfutás hajtott kötel alatt. Akadályok átugrása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé válik.
- Kialakul nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük.
- Megismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor. Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, egyensúlyoznak padmerekítő gerendán, hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.
- Hat- nyolc nekifutással akadályt átugranak, ugrásukat talajérkezéskor fékezni tudják. Kislabdát hajítanak távolba, tudnak helyben labdát vezetni

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

- Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, ismeretek gyarapítására, feldolgozására, hogy ez által ébren tartsuk a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését és kielégítsük megismerési vágyukat. Olyan tapasztalatokhoz juttatjuk, melyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt **fenntarthatósági szemléletformálásra**, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

- Figyelembe vesszük a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatait, valamint, azt is, hogy tapasztalataik családjuk és lakóhelyük eltérő jellegéből adódóan különböző. Támazkodunk a családi kirándulásokon, nyaraláson szerzett tapasztalataikra.
- Foglalkozásokon kívüli időben is kihasználjuk a tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- Segítjük a gyermek irányítottan vagy spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását, önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Elősegítjük a tárgyi - és emberi környezethez fűződő kapcsolat kedvező alakulását.
- Felhívjuk a figyelmet az emberi és a természeti környezetben lévő szépre, a környezetvédelemre, a környezethigiéné szerepére.
- Alakítjuk a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz és a helyi népszokásokhoz, hagyományokhoz fűződő érzelmi viszonyt.
- Segítjük a szülőket abban, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát.

A gyermek tevékenységei 3 - 4 éves korban

- A beszoktatás után ismerkednek az óvoda közvetlen környezetével.
- Beszélgetnek a családról, tagjairól, szerepükről a családban, az együttlét örömről, az elválás szomorúságáról.
- Ismerkednek a testükkel, megnevezik, megmutatják másokon is a kezet, lábat, fejet, a fejen levő érzékszerveket, ismerkednek ezek funkciójával, ápolásával.
- Séták alkalmával gyakorolják a gyalogos közlekedést (járda, úttest fogalma, járművek).
- Megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, növényeit.
- Megismerkednek a ház körül élő állatokkal, azok viselkedésével, télen segítenek a madáretető elkészítésében.
- Csoportszobában élősarkot gondoznak, cserepes növényeket öntöznek.
- Végeznek rügyezettetést, magvakat csíráztatnak, hajtatnak.
- Megismerik az óvoda környékén lévő középületeket, boltokat, azok fajtáit. Ellátogatnak a könyvtárba.
- Részt vesznek a helyi kultúrház rövid előadásain.
- Megkeresik a környezetükben lévő tárgyak színeit.
- Részt vesznek a kert növények gondozásában, tapasztalják, hogy a növények gondozása folyamatos munkát igényel.
- Segítenek - az egészséges étkezési szokások kialakulásához nélkülözhetetlen - nyers saláták, zöldségek elkészítésében.
- Részt vesznek - szülőföldhöz, lakóhelyhez, környezethez való kötődés erősítése érdekében - az ünnepélyeken (márc. 15.), szüreti mulatságon, "Mihály napi" vásáron, kiszézésen, zöldjáráson.
- Megemlékeznek a Víz és a Föld napjáról.

4 - 5 évesek:

- Tapasztalat és élményszerző sétákat tesznek az óvoda közvetlen környezetében.
- Jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Készítenek az évszakokat, bemutató jeltáblákat, környezetvédelmi naplót. Tudnak gyönyörködni az évszakok növényeiben.
- Összefüggéseket próbálnak keresni az időjárás és az emberek tevékenysége között.

- Be tudják mutatni családjuk tagjait, otthonukat.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Megismeri a személy és teherszállító járműveket.
- Ismerik a háziállatokat, madarakat, bogarakat, madáretetőt készítenek. Megemlékeznek az állatok napjáról (Sebestyén és Zsuzsanna nap). megismernek néhány vadon élő állatot. (pl. róka, őz, mókus stb.) és kicsinyeit.
- Végeznek rügyeztetést, magvakat csíráztatnak, hajtatnak.
- Összefüggéseket próbálnak keresni a levegő felmelegedése és a természet változásai között.
- Megfigyelik a különböző évszakokban folyó munkálatokat a kertben, s maguk is részt vesznek a kerti munkákban. megfigyelik néhány gyümölcs (pl. cseresznye, eper) növekedés, érését. Megismernek néhány zöldségféléket.
- Tudatosodik bennük testük ápolásának szükségessége, és az orvos gyógyító munkájának fontossága.
- Környezetük tárgyain, jelenségein újabb színeket.
- Ellátogatnak szolgáltató üzemekbe, intézményekbe.
- Készítenek kompótot, vegyes salátákat, főznek gyógyteákat, segítenek süteményt sütni az ünnepi asztalra.
- Részt vesznek az óvoda hagyományos és nemzeti ünnepein.

5-6-7 évesek

- Megismerik az óvoda tágabb környezetét.
- Ismerik a családtagjaikat, azok nevét, az otthonuk címét. Tudnak játszani és beszélgetni a család legfontosabb szükségleteiről, hogy a családban mindenkinek van kötelessége. Megfigyelik az óvónő, a dajka és más felnőttek munkáját.
- Megnevezik az emberi test részeként a törzset, eljutnak az általánosításhoz, hogy minden gyermeknek és minden felnőttnek van feje, nyaka, törzse, karja, lába: van teste. Össze tudják hasonlítani az állatok mellső lábainak és az ember kezének funkcióját. Megismerik az érzékszervek funkcióját, védelmét, ápolását.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Lehetőség szerint ellátogatnak a vasútállomásra, városba, ahol megfigyelik a közlekedés irányítását. Össze tudják hasonlítani a szárazföldi, vízi, légi illetve szállítóeszközöket.
- Megfigyelik a napszakokat, megpróbálják elmondani az egyes napszakokban ismétlődő tevékenységeket.
- Megfigyelik az évszakokat, az időjárás változásait, a környezet szennyeződéseit. Össze tudják hasonlítani az egyes évszakok jelenségeit (pl. nyár - őszi, őszi - téli stb.). Megismerik a haszonnövényeket (gyümölcsfák, konyhakerti növények, gyógynövények, gabonaféléket). Gondozzák a veteményes kertet, csíráztatnak, hajtatnak, szaporítanak tőosztással növényeket. Készítenek befőttet, salátákat, az évszakokra jellemző ételféleségeket. Évszakonként nagyobb kirándulásokat tesznek, ahol gyakorolhatják a szabadban való helyes viselkedési formákat (beszéd, mozgás, étkezési formák, szemét eltakarítás stb.).
- Megismerkednek néhány újabb házkörű állattal és azok hasznával. Csoportosítani tudják az összes ismert állatot a szerint, hol élnek, hasznosak-e, gondoskodik-e róluk az ember stb. Bővülnek az állatokról szerzett ismereteik (erdők-mezők madarai, hazai erdők állatai, hazai vizek állatai, állatkertben élő állatok stb.).

Télen etetik az állatokat, gyűjtnek nekik eleséget, megfigyelik mely madarak, látogatják a madáretetőt. Megemlékeznek az Állatok, a Víz, a Föld világnapjáról, a Madarak és a Fák napjáról.

- Felismerik környezetükben a tárgyak színeit, a színek sötétebb és világosabb árnyalatait
- Tevékenyen részt vesznek óvodai környezetük formálásában, a csoportszobában, udvaron, kertben.
- Ellátogatnak a közeli intézményekbe, szülei munkahelyére, egyéb munkahelyekre, ahol megfigyelhetik az emberek munkáját, az alkalmazott technikai eszközöket, gépeket. Ellátogatnak az iskolába.
- Segítenek, és aktívan részt vesznek az óvodai ünnepélyek szervezésében, lebonyolításában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szülei pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismernek olyan járműveket is, amelyek közvetlen környezetükben nem fordulnak elő (pl. repülő, hajó stb.), s tudják hogy vízen, levegőben és szárazföldön közlekednek.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt, az estét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét. Ismerik a „növény” szót, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat.
- Az általuk ismert állatokat képesek különböző szempontok szerint csoportosítani.
- Ismernek a környezetükben lévő néhány intézményt, és azok rendeltetését.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait és a gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben, felidézik.
- Részt vesznek szervezett erdei óvodai programokban. A szerzett élmények és tapasztalatok segítik megismerni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a tárgyi kultúra értékeit, szeretetét, védelmét.
- A tárgyak, jelenségek között néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket, külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítsanak.

A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal

Feladat:

- Változatos lehetőségeket teremtünk a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos sokoldalú tapasztalatszerzésre.
- Ismeretek birtokában azokat tevékenységeikben is alkalmazza.
- A különböző tevékenységeken keresztül élményeket nyújtunk a gyermekek számára, melyben az érdekességek a matematikai összefüggések felismerésével fejlesztjük problémamegoldó és igazságkereső gondolkodásukat.
- Többféle megoldási lehetőség kínálása során fejlesztjük gondolkodásukat.

- Olyan lehetőségeket biztosítunk, melyben a téri - és síkbeli tájékozódásuk kifejlődhet.
- Sokféle érzékelésen, észlelésen keresztül fejlesztjük mennyiségfogalmukat.
- Belső motivációjukra építve fejlesztjük egyéni megismerő erőiket, probléma - érzékenységüket.

A gyermek tevékenységei 4-5 éves korban:

- Megfigyelik a környező valóságot, tapasztalatokat szereznek, konstruálnak.
- Természetes helyzetekben manipulálnak, rakosgatnak, játékos tevékenységek során észreveszik az azonosságokat, különbözőségeket.
- Halmazokat képeznek, összehasonlítanak, bontanak (kétfelé), egyesítenek, rendeznek, csoportosítanak.
- Megállapítják a halmaz számosságát, gyakorolják a tőszámneveket, a számlálást, sorba rendezést (5-ös számkörben). Változtatják a halmaz tulajdonságait (hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel).
- Mennyiségeket hasonlítanak össze becsléssel, összeméréssel, párosítással.
- Gyakorolják az analízist, szintézist, osztályozást.
- Megismernek síkmértani formákat (téglatest, gömb) és síkidomokat (téglalap, kör).
- Meghatároznak térbeli viszonyokat a gyermek és a tárgyak vonatkozásában.
- Ismerkednek a tükörképpel, tükrös - szimmetrikus alakzatok létrehozásával, tapasztalatokat szereznek a szimmetriáról.
- Ismerkednek a zárt és nyitott vonalakkal.
- Munkalapokon különböző tevékenységeket, feladatokat végeznek.

5-6-7 éves korban:

- Halmazokat képeznek, bontanak (többfelé), ítéleteket alkotnak, változtatják a halmazok tulajdonságait, elemeit csoportosítják, megállapítják számosságát.
- Felismerik és megnevezik a halmaz elemeinek megegyező és különböző tulajdonságait.
- Elemeket sorozatba rendeznek, számolnak sorszámokkal is egytől - tízig.
- Mennyiségeket állapítanak meg, összehasonlítanak.
- Megismernek újabb síkmértani formákat (kocka), összehasonlítják a gömbszelvényekkel, téglatesttel.
- geometriai alapfogalmaik megalapozódnak a síkidomról szerzett konkrét tapasztalatok alapján.
- A már ismert síkidomokat osztályozzák, felismerik a köztük lévő azonosságokat és különbözőségeket.
- Különböző egységekkel mérnek hosszúságot, szélességet, területet, térfogatot.
- Felismernek és előállítanak szimmetrikus alakzatokat.
- Keletkeztetnek nyitott és zárt vonalakat.
- Meghatároznak térbeli viszonyokat (alatt, fölött, között, mellett stb.) síkban is.
- Gyakorolják az analízis,- szintézis műveletét.
- Munkalapokon különböző tevékenységeket, feladatokat végeznek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondják, egymás állításainak igazát megítélik, megbeszélik, esetenként javítják saját tévedéseiket. Szívesen vállalkoznak a felvetett, vagy felismert problémák megoldására.
- Képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatásra. Összehasonlításaikat szóban is kifejezik,

és mások megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel és halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb, legrövidebb, több, kevesebb, ugyanannyi stb.).

- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységekkel való mérésben. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle színe, nagysága, alakja, elrendezése esetén.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye továbbra is a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- A tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál: általában 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudják építeni.
- A térben, való tájékozódásban elérhető a jobbra - ballra irányok és állások megkülönböztetése, értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket, kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.). A síkban megszokott megegyezést megértik (mit értünk a vízszintes síkban az alatt, fölött stb. szavakon).

6.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Feladat:

- A gyermeki munka az óvodáskor végéig játékos, cselekvő tapasztalással azonosságot mutató jellegű tevékenység. Elvégzését általában külső szükséglet indokolja. A gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. Az eredményét Ő és mások egyaránt tapasztalják. Általa a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szerezni természeti, társadalmi környezetükről, de hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez is, általa megtanulják az egyszerűbb eszközök kezelését. Elősegíti a felelősségérzetet, a munka iránti tiszteletet, kezdeményezőkézség, a társas kapcsolatok bensőségesebbé válását, a kitartás és önértékelési képesség alakulását, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
- Fontos feladat: a tevékenységek tervezése és a feltételek megteremtése. Fokozatosan vezetjük be a különböző munkafajtákat. Figyelembe vesszük az egyéni adottságokat és a terhelhetőséget.
- Mindegyik munkafajtánál az óvónők mintát adnak az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Lehetővé tesszük a munka állandóságát és folyamatosságát, amely az óvónőtől a gyermekkel való együttműködést, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

- Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezet gondozás.
- A legkisebbek az óvónőt figyelve vegyenek részt a növények ápolásában, a kerti munkánál figyeljék meg a veteményezést, locsolást. Segítsenek a termések, falevelek összegyűjtésében, elhordásában, az érett gyümölcsök összeszedésében.
- Az óvónő segítségével vegyenek részt alkalomszerű munkában, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is, pl. játékok elrakása, mosása, tisztítása, terem díszítése stb.
- A nagyobb gyerekek segítenek a csoportterem átrendezésében, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztásában, az öltöző, mosdó rendjének megőrzésében, a játékok összerakásában (az udvaron)
- Az óvónő tervezése alapján segítenek a kisebbek öltözködésében, ajándékkészítésben (felnőtteknek, kisebbeknek) a jeles napok előkészítésében.
- Teljesítsék az óvónő megbízásait (üzenetek átadása, valami ki vagy behozása stb.).
- Működjenek közre az élősarok gondozásában, virágoskert megtervezésében és ápolásában, az udvar tisztántartásában, veteményes kert megtervezésében. Használják önállóan a kerti szerszámokat.
- Az óvónő segítségével gondozzák a madáretetőt és elkészítik a madarak étkeit.
- Végezzenek önálló környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.
- 5- 6- 7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Önállóan felteszik az aszalterítőket, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket és elrendezik az asztalon. Feltálalják az ételt. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Letörlik az asztalt, felsöprik a morzsákat.
- Segítenek az állandóan használt eszközök kiosztásánál

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni naposi munkák elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények, állatok gondozásában.
- Ünnepekre ajándékokat készítenek
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- Közreműködnek az udvarrendezésben.
- A virágos kertben az évszaknak megfelelő virágokat, magvakat ültetnek, segítenek a palánták kiültetésében.
- Folyamatosan részt vesznek a veteményes kert gondozásában, megállapítják az elvégzendő műveletek sorrendjét. Indokolják egy- egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét (pl. öntözés, gyomlálás)

6.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az

óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely az egész személyiséget formálja.

Célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Formái:

- Szokások alakítása
- Utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás - Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- Kérdésre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, megfigyelés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás. A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- Gyakorlati problémamegoldás

7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az óvodáskor végére a gyermek belép a lassú átmenet azon állapotába, amelyben óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Iskolaretségi feltételei: testi, lelki, szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

8. Népszokások, néphagyományok ápolása

Cél: A néphagyomány sokrétű, gazdag és színes anyagával való foglalkozás során ismerjék meg a népi kultúrát.

Összefüggéseiben lássák, keressék, szeressék azt. Éltessék tovább népünk hagyományait.

Alakítsuk viselkedéskultúránkat, neveljük a legközvetlenebb módon, a mindennapi élettel a mindennapi életre. Az évkörön keresztül haladva az időben való biztonságos eligazodás elősegítése.

A hagyománytisztelő szellemben nevelt gyerekekre legyen jellemző az érzelmi gazdagság, hazájukhoz, hagyományaikhoz kötődő, saját környezetük, tájegységük szokásaikat ismerő és ápoló gazdagság.

Feladatok:

A népi hagyományok tárházából a gyerekek életkorának megfelelő élményeket adó és cselekvésre, tevékenységre készítő elemek kiválogatása és a nevelési folyamatba illesztése. Megteremteni a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit. A napirendbe és játéktevékenységbe ágyazottan tervezni a hagyományörző tevékenységet. Elősegíteni a gyerekek és szülők hagyományhoz kötődését.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban

Vers- mese, dramatikus játék: népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.

Ének, zene, népi játék, tánc: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Rajz, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, gyöngyfüzés, agyagozás, fonások, sütés, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.

A külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások, a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok megismerése.

Az őszi ünnepkör jeles napjai:

- Szeptember 29. Mihály napi vásár
- Október első hete: szüreti mulatság
- November 11. Márton nap

A téli ünnepkör jeles napjai

- Advent: dec. 6. Mikulás, dec. 13. Luca nap, dec. 24-25. Karácsony
- Farsang
- Gyertyaszentelő: február 2.

A tavaszi ünnepkör jeles napjai

- Húsvét
- Kiszézés
- Május 1. Majális
- Pünkösd

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységet. Az együttjátszás, együttműködés, tervezgetés tegye örömtelivé, izgalmassá a várakozást. Maga az ünnep legyen vidám hangulatú, felszabadult együttlét, amin keresztül a gyermekek megismerik a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Mihály-napi vásár:

3-4 évesek: Jöjjenek ki az óvó nénikkel a vásárba, nézegessék a portékákat.

4-5 évesek: Egy-egy portéka készítésével, vegyenek részt a vásáron. Beszélgessenek a vásárról, nézegessenek képeket, tanuljanak verset, dalt.

5-6-7 évesek: Segítsenek a vásári előkészületekbe, a portékák készítésében. Rendezzék be a vásárt, árulják a portékáikat. Tanuljanak vásári kikiáltó rigmusokat, hallgassanak a vásárról dalt, verset, nézzenek képeket.

Szüret:

- 4 évesek: Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretről. Kedvük, és lehetőség szerint vegyenek részt a szüreten, szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.
- 5 évesek: Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszyümölcsseit.

Vegyenek részt a szüret előkészítésében és a szüreten, játszanak népi játékot.

- 6- 7 évesek: Szervezzenek szüreti mulatságot az óvodában az óvónő segítségével, díszítsék az udvart a hagyományoknak megfelelően. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot.

Márton nap

3-4 évesek: Hallgassanak mondókákat, énekeket a libáról. Készítsenek lámpásokat.

4-5 évesek: Játsszanak libával kapcsolatos játékokat. Segítsenek lámpást készíteni.

Vegyenek részt Márton napi felvonuláson.

5-6-7 évesek Készítsenek maguknak lámpásokat, libát. Vegyenek részt a Márton napi felvonuláson. Ismerjék Márton legendáját. Tudjanak libával és más házi szárnyassal kapcsolatos mondókákat, verseket, dalos játékot. Hallgassanak meséket e témakörben.

Advent, mikulás, karácsony

- 4 évesek: Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a mikulást és a karácsonyt várva.

Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek

- 5 évesek: Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mik a további feladatok. Fessenek az ablakra, süssenek mézes süteményt, készítsenek fenyődíszet nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát, gyűjtsák meg a gyertyát.

- 6- 7 évesek: Önállóan, de az óvónőjük irányításával készítsenek adventi naptárt és koszorút. A megbeszélte feladatokból bontsanak ki egyet naponta és oldják meg. Tanuljanak mondókát, verset a mikulásnak és a karácsonynak. Készítsenek asztali díszet. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézes süteményt. A nagycsoportosok minden év karácsonyán előadják a Betlehemes játékot.

Lucázás

3-4 évesek: Vessenek Luca búzát. Apró ajándékokkal várják a lucázókat.

4-5 évesek: Vessenek Luca búzát. Tanuljanak Luca napi köszöntőt (tréfás népi rigmusokat, mondókákat, dalokat), mondják el jókívánásaikat minden csoportban és ismerőseiknek.

5-6-7 évesek Ismerjék a Lucázással kapcsolatos népszokásokat. Élvezzék, várják a Lucázók látogatását. Készítsenek nekik apró ajándékot, vessenek búzát, kísérik figyelemmel növekedését. Luca kalendárium készítése.

Farsang, Gyertyaszentelő

A hagyományos közös farsangi multság mellett csoportonként is ünnepeljük a” farsang farkát”.

4 évesek: egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, ha kedvük van, táncoljanak, utánozzák az óvónő táncos mozdulatait.

Rendezzenek mackó kiállítást.

5 évesek: Díszítsenek farsangi álarcot, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat. Hallgassanak tréfás verset vagy mesét.

Az otthonról hozott mackóikkal játszanak. Hallgassanak medvével kapcsolatos meséket, verseket, dalokat.

5 - 6 - 7 évesek: Tanuljanak farsangi dalt, bálba hívogató mondókát. Segítsenek maszkjuk elkészítésében, vegyenek részt a táncban, az ügyességi játékokban, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

Ismerjék a gyertyaszentelőhöz kötődő népi megfigyeléseket. Napi tevékenységeikben (torna, mese, vers, ének, környezetismeret, ábrázolás) kiemelt szerep jusson a medvének.

Húsvét, Kiszérés

4 évesek: Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével. Locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás- játékokban. Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén. Vegyenek részt a kiszérésben.

5 évesek: Tervezzék meg a kiszérést. Tanuljanak „télűző” mondókákat, dalokat. Tegyenek sétát a környéken, írjanak tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat, tanuljanak locsolóverset.

6 - 7 évesek: Díszítsék az ablakot festéssel. A tavaszi határkerülést tegyék meg, jó messze a határban. Tanuljanak verset locsoláshoz. A fiúk locsolják meg a lányokat és a felnőtteket, a lányok készítsenek tojást a fiúknak különböző technikákkal. Vegyenek részt a kiszérésben, készítsenek „télűző” hangszereket. Tudjanak a kiszéréshez kapcsolódó verseket, dalokat.

Május elseje:

- 4 évesek: A nagyok feldíszített fáját járják körbe, tavaszi dalokat énekelve.
- 5 évesek: Egyszerűbb díszeket készíthetnek a májuszára és segíthetnek díszíteni is.
- 6- 7 évesek: Maguk készítik a díszeket a fára, közösen díszítik. Ügyességi versenyeket rendeznek, az óvónő segítségével.

Pünkösöd

Májusfa kitáncolása, kislányok pünkösdi királyné járása, pünkösdlő játékok tegyék színessé az ünnepet.

9. Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

Az egészségfejlesztés és környezeti nevelés az egész óvodai nevelés folyamatában jelenlévő feladat.

Az óvodai nevelőmunkában az egészségnevelés és környezeti nevelés a nevelői környezet és az óvodáskorú gyermek fogékonyan fejleszhető személyiségére alapoz, nevelési modell megközelítéssel és azon belül a **magatartás változtatására irányuló** megközelítéssel valósul meg.

Célcsoport

Az intézmény közvetlen célcsoportja: gyermekek

Közvetetten érintett célcsoport: szülők , óvodai nevelő környezet (ellátó alkalmazottak), egészségnevelést támogató óvodai partnerek

Egészségnevelés elvei

Az óvoda az egyik leghatékonyabb közösségi szintér az:

- egészségkultúra megalapozásához,
- az egészséges életmódra neveléshez,
- az egészséges életvitel igényének kialakításához,
- a testi fejlődés elősegítéséhez,
- az egészséges életmód, a gondozás, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásai alakításához.

9.1. Az egészségnevelés célkitűzései:

- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése
- egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása
- az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása

Az óvoda közösség- és egészségfejlesztő feladatai minden érintett célcsoportra kiterjesztve:

- Minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíteni a gyermekek és az alkalmazotti közösség egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes személyiségfejlesztést.
- Együttműködést kialakítani a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a gyermekek között annak érdekében, hogy az óvoda egészséges környezet legyen.
- Az óvoda az egészségnevelés keretében egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, ennek érdekében együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az intézmény személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.
- Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad lelki egészségfejlesztési és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a gyermekek jólétét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, erkölcsileg, (anyagi feltételek megléte mellett) anyagilag is elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrelépést.

Törekszik arra, hogy segítse az óvodás gyermekek, az óvoda alkalmazotti közösségének a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését; együttműködik a helyi közösségek vezetőivel az egészséges személyiség fejlesztése érdekében.

Az óvodai egészségfejlesztési tevékenység az alábbi elvek mentén valósul meg:

Testi- lelki egészség elve

- Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére,
- az egészséges élő és élettelen környezet kialakítására fenntarthatóságára.
- Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte, értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát,
- Alakuljon ki óvodásainkban az egészséges életmód utáni igény.

Társas készségek fejlesztésének elve

- Ismertessük meg gyermekekkel, alkalmazotti és szülői közösséggel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit, a tervezett és szabadidős tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.
- Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Természet és társadalom harmóniájának elve

- Alapozzuk meg gyermekekben a természet, az épített és társadalmi környezet - benne az ember - harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag).
- A gyermekek életkori adottságaiknak, az alkalmazottak, szülők, partnerek saját kompetenciáiknak megfelelő szinten felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Foglalkozásközi integráció elve

- Rugalmas alkalmazkodással legyenek képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsolni, alkalmazni azokat megváltozott helyzetek során is. (Felkészítés az iskola és felnőtt élet kihívásaira, önismeret és önértékelés fejlesztése, a helyzetekhez való alkalmazkodó képesség pozitív értékeléssel történő fejlesztése, vállalkozói kedv ébren tartásával).

9.2 A környezeti nevelés célkitűzései

Célja: A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása. Alakítsuk úgy, a gyermekek szemléletét, hogy a környezetüket pusztító magatartást elítéljék, s igényükké váljék a természet gondozása, védelme, megújulásának segítése. Érjük el, hogy a gyermekek pozitív szokásokat, viselkedési normákat képviseljenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben, az óvodában, a családban, a közlekedési útvonalakon, gyermekközösségekben stb. továbbá, hogy pozitív attitűdökkel viseltessenek az élővilág, a harmonikus, szép környezet fenntartásáért. Feladatok:

- Fontos feladatunk a közvetlen környezet korszerű kialakítása. A csoportszobákat, ahol a gyermek a nap jó részét tölti, barátságos, életkori sajátosságoknak megfelelő bútorzattal, kiegészítő eszközökkel és többnyire természetes alapanyagú játékokkal próbáljuk berendezni, s nagy gondot fordítunk a színek összhangjára, a tárgyak harmonikus elhelyezésére.
- Megkülönböztetett figyelmet szentelünk, a helyénvaló viselkedési szokások, környezettudatos magatartás (szelektív hulladékgyűjtés) fejlesztésére. A célszerű magatartásminták kialakításához igyekszünk megnyerni a szülőket. Ennek lehetőségei: nyílt napok, szülői értekezletek, közös kirándulások, Szülői levél szerkesztése, közös munkadélutánok stb.
- Fontos feladat a természetismereti alapok elsajátítása: a növény és állatvilág irányított megfigyeltetése, az így szerzett élmények megerősítése egyrészt élősarok létrehozásával, másrészt a foglalkozásokon, pl. beszélgetéssel, rajzzal, videó sorozattal stb.

- Mivel az óvodás gyermekek dominánsan közvetlen tapasztalat útján szerzik ismereteiket, így a lehető legtöbb felfedezési lehetőséghez kell juttatni őket úgy, hogy az érzékelési formák mindegyikével találkozzanak. Figyeltessük meg a rovarokat, bogarakat, kisebb állatokat (pók, hangya, méh, cinke, kutya stb.) különböző szempontok szerint (életterük, aktivitásuk, táplálkozásuk, mozgásuk, hangjuk, emberhez való viszonyuk), s így nyilvánvalóvá tehető, hogy az élőlények, és a környezetünk között szoros összefüggés van, hogy minden élőlény valamilyen szempontból fontos. Bemutatható a táplálkozási lánc legalább egy szelete, tudatosítható, hogy annak megbomlása veszélyekkel járhat, ezért az élővilág védelmére múlhatatlan szükség van.

- A természet és környezetvédelmi alapismereteket már az óvoda udvarán végzett tevékenységeik során elsajátítják a gyermekek. Fordítsunk gondot arra, hogy ezek az ismeretek rögzüljenek, tudatosítjuk, hogy az élet alapfeltétele a levegő, nélküle minden élőlény elpusztulna. Helyezzünk nagy hangsúlyt a vízre, a tiszta és szennyezett víz különbségeire, a szennyeződés okaira. Szemléltessük a víz különböző megjelenési formáit, pl. hó elolvasztása, ami szintén alkalmas a szennyeződések kimutatására. A földet, a kertészkedés, hajtások alkalmával ismertetjük meg a gyermekkel. Bemutatjuk a termőföld és a homokozó homokjának sajátosságait. Ismerjük meg és gyakorolják a komposztálás folyamatát.

- Kirándulásainkat gondosan előkészítjük. Az óvónők élményszerű beszámolót tartanak a gyerekeknek az útvonalról, az ott látható dolgokról. A természetben való viselkedésről az óvónő ad mintát. Mértéktartó magatartásával kulturált viselkedésre bírja a gyerekeket, másrészt lehetővé teszi, hogy önfeledten csodálhassák a természetet. A kirándulásokon szerzett tapasztalataikat rögzítik: élményeiket lerajzolhatják, a gyűjtött anyagokból közös és egyéni alkotásokat hozhatnak létre, a fotókat albumba tehetik.

- A kirándulások, kerti munkák alkalmat kínálnak arra, hogy a gyermekek figyelmét, a természet csodáit megörökítő versekre, énekekre, képzőművészeti alkotásokra irányítsuk. A könyvtárban és a csoportok könyvei között is szép számmal találunk természetről szóló könyveket, melyek a gyermek számára bármikor hozzáférhetőek. Állományuk folyamatos gyarapításával biztosítjuk, hogy minél több természetről szóló verset, mesét, mondókát stb. sajátítsanak el, gyönyörködhessenek bennük óvónői előadás révén. A hagyományos könyvek mellett videó filmen keresztül olyan tájakra kalauzoljuk el a gyerekeket, amelyeket más módon aligha ismerhetnek meg.

Az óvodában ünnepelhető jeles ZÖLD napok: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja.
Fejlesztő hatása

- A közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés révén a gyermekek világra és anyanyelvre vonatkozó ismeretei bővülnek.

- Fejlődik verbális és nonverbális kifejezőképességük.

- A csoportos tevékenységformák segítik beilleszkedésüket a mikrotársadalomba, a kooperativitás közösséget kovácsol.

- Növeli a gyermek teherbírását, edzettségét, erősíti fizikumát, s ez által biztosítja az egészséges testi és lelki fejlődését, ugyanakkor örömhöz, sikerélményhez juttatja őt, növeli önbizalmát és kitartását, továbbá esztétikai élményt is nyújt neki.

Mindez oldottan, játékos cselekvés közben, önként és érdeklődésből valósul meg úgy, hogy az ismeretek beépülnek a gyermek tudatába, mintegy további ismeretek megszerzésére, elsajátítására és hasznosítására ösztönözve őt.

10. Esélyegyenlőség- az egyenlő és az egyéni bánásmód érvényesülése

10.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való bánásmód

- különleges bánásmódot igénylő gyermekek: sajátos nevelési igényű (SNI), tehetséges, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)
- hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében szorosan együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, gyógytornász, családgyógyász, védőnő, háziorvosok, gyámügyi).

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Cél: A korai prevenció, illetve egyéb fogyatékoság kiszűrése, fejlesztés, felzárkóztatás, esélyegyenlőség. Képességek felmérése: belső mérőlapokkal, és a gyermek produktumai alapján (óvodavezető, óvodapedagógusok), tesztek alkalmazásával (gyógypedagógus, logopédus), tanulási képességvizsgáló mérései (évente egy alkalommal, beiskolázás előtt).

A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik, a csoportokban, és a fejlesztő pedagógusnál, logopédusnál. A fejlesztés kiterjed: a dyslexia-prevencióra, részképesség és beszédterápiára, beilleszkedési, magatartás zavarok leküzdésére.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

A kontroll vizsgálatok (Pedagógiai Szakszolgálat), belső mérések (óvodavezető, óvodapedagógusok, logopédusfejlesztő pedagógus) eredményei, az egyes gyermek esetében, a fejlesztett területeken pozitív változást mutassanak.

A fejlesztések eredményeként, a tanköteles korúak túlnyomó része érje el az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Cél: a különböző nehézségekkel küzdő gyermekek életkorukhoz és önmagukhoz mért fejlesztése a gyermekcsoportban.

Feladataink a társas kapcsolataik kialakításának segítése, magatartás szabályozási hiányosságai csökkentése, a sajátos tendenciát mutató személyiségfejlődésük figyelembe vételével, a közösségbe történő integrálásuk, teljesítményük, magatartásuk átlag felé való közelítése. Ez csakis befogadó, példamutató légkörben valósítható meg.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

Beilleszkednek a gyermekcsoportba, a szokás-, szabályrendszert elfogadják, alkalmazkodnak hozzá. Magatartásuk az átlag felé közelít, tanköteles korban eléri az iskolaérettséget.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult (SNI, BTMN), a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítjuk a sikeres iskolakezdéshez szükséges, csoporton

belüli, külön foglalkozásokat. Részletes meghatározásuk a csoportnaplóban és a gyerekek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentációban történik.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztése, felzárkóztatása

Cél: A családi körülményei, szociális helyzete miatt hátrányos helyzetbe került gyerekek nevelése, fejlesztése. Nevelőmunkánk során olyan tapasztalat- és élményszerzési lehetőségeket biztosítunk, amelyek pótolják körülményeikből fakadó hiányosságait. Tudatos pedagógiai munkára van szükség, hogy a hátrányaikat a nevelés csökkenteni tudja. Pedagógiai munkánk kiemelkedő területei: komplex állapotfelmérés, érzelmi, kommunikációs nevelés, szocializáció, egészséges életmódra nevelés, korszerű módszerek: gyermek kezdeményezésére támaszkodás, differenciálás, mozgás, zene, partneri együttműködés. A HH és HHH gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk, ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek rendszeres óvodalátogatását. A szülőknek rendszeres tájékoztatást nyújtunk a gyermekek fejlődéséről.

Óvoda-iskola átmenetet segítjük az iskolai képességek megalapozásával, rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzésével, fejlődést diagnosztizáló mérésekkel (DIFER felmérés: 4 éves kortól valamennyi óvodás szűrése, esetmegbeszélések, közös programok, a gyermek fejlődésének után követése 1 évig).

Kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti és családsegítő intézményekkel, védőnői szolgálattal és a Pedagógiai Szakszolgálattal.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

Az óvodai közösségben eltöltött évek alatt gazdagodjanak ismereteik, tapasztalataik, helyzetükből adódó hátrányaik mérséklődjenek. A gyermekek nagy része minél hamarabb óvodába kerüljön, hiányzásuk csökkenjen. A pedagógiai támogatás jelentősen csökkentse a későbbi iskolai kudarcokat, iskolakezdésük megfelelő időben történjen.

Tehetség gondozás

Cél: a tehetségígéretes gyermek felismerése, fejlődésének elősegítése a csoport keretein belül. Óvodás korban csak a tehetség csírája ismerhető fel, ezért fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket a csoporton belül fejlesztjük differenciáltan és nem a többi gyermektől elkülönítve. Jelentős figyelmet fordítunk emellett átlagos képességei megfelelő fejlesztésére is.

Feladataink: biztatással, támogatással a fejlődés feltételeinek biztosítása, speciális szükségleteik kielégítése (eszköz, anyag, hely, idő). Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése, különlegességük elfogadása, a szülő segítése gyermeke nevelésében, a gyermek megfelelő iskolaválasztásának segítése.

Tehetségfejlesztő foglalkozásaink:

Bozsik foci: A programban résztvevő óvodaként, egy képzett óvodapedagógusunk hetente minimálisan egy alkalommal játékos futball foglalkozást tart, amelyen öt-hatéves ovisaink fociznak, valamint évente többször Grassroots-fesztiválokra vesznek részt. A foglalkozások elsődleges célja – az UEFA Grassroots-programjával összhangban - az örömszerzés, valamint a testmozgás, a sport, a futball megszerettetése, a közösségi élmények erősítése, ennek megfelelően a piciknél még nem számolnak eredményt sem. A Bozsik-programmal célunk, hogy a gyerekek megismerkedjenek a labdarúgással, legyen lehetőségük szervezett keretek

között játszani, a pozitív élmények miatt pedig minél tovább, egészen felnőttkorukig sportoljanak. A személyiségfejlődésben, a szociális képességekben, valamint a kommunikációban és a döntéshozatalban is segít az, ha valaki rendszeresen futballozik, a pedagógusok feladata pedig az, hogy olyan légkört teremtsenek, amelyben jól érzik magukat a gyereket, illetve a szülők is látják, miként lesznek egyre magabiztosabbak. Külön öröm, hogy egyre szorosabb a kapcsolat az intézmény és az egyesület között, ami segíti azt, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek labdarúgással.

Néptánc: Óvodánkban a néptánc különfoglalkozásnak sok évre visszanyúló hagyománya van, ami hagyományörzés céljából került bevezetésre. A népi mozgásos játékok foglalkozások tartalmukat tekintve az évek során újabb mozgásos elemekkel, módszerekkel, eszközökkel egészültek ki, amely a gyermekeknél leginkább a testi-kinesztetikus terület fejlesztéséhez járul hozzá a különböző mozgásos tevékenységek, népi és dalos játékok és táncos lehetőségek által. A népi mozgásos játékok foglalkozásokon való részvételt a nevelési év elejétől minden nagycsoportos gyermeknek biztosítjuk, hiszen ebben az életkorban nagy a gyermekek mozgásigénye, így ennek kielégítésére és tudatos nevelésére is szolgál a táncos mozgásfejlesztés. Minden héten az óvoda tornaszobájában, néptáncoktató vezetésével megszervezésre kerül a népi mozgásos játékok tehetségfejlesztő foglalkozás. Mondókák tanulása közben fejlődik a beszédkézség, a párbeszédés játékokban a kommunikációs készség, a mozgásos játékok által a mozgáskoordináció, a feladatok által a szabálytisztélet, önfegyelem és a csoportos viselkedési formák is alakulnak. A szövegek által gyarapodik szókincsük, szövegértésük, fogalomtárjuk. Számos ismerethez juthatnak a népi játékok, mondókák, énekek szövegeiből környezetükkel kapcsolatban, és a tevékenységek során fejlődik térbeli tájékozottságuk, számismeretük. Célunk, hogy a közös élmények, a jó hangulat során, alakuljon ki a magyar néptánc iránt érzett szeretet. Váljon a tánc örömelemmé az improvizáció, az önkifejezés, a szabad mozgás által. Feladatunk a gyermekek megismertetése a zenei fogalmakkal, ritmusnevekkkel, valamint a játékokban megtalálható mozgásformákkal a gyermekek testtudatának, téri tájékozódó képességének fejlesztése. A foglalkozáson a gyerekek elsajátítanak számos olyan népi játékot, amelyeket társaikkal is kedvük szerint játszhatnak. Minden évben lehetőségünk nyílik, hogy a foglalkozásokon résztvevő gyermekek különböző programokon, eseményeken egy rövid műsor keretében bemutatkozzanak. Ünnepkörhöz, adott eseményhez igazodva kisebb műsorral készülnek a gyerekek a szüreti mulatságra és az óvodai ballagási ünnepségre, ahol a nevelési év folyamán elsajátított játékok közül a legkedveltebbeket játsszák el a gyerekek, és így ezáltal a szülők, a partner intézmények és minden érdeklődő bepillant az óvodánkban zajló munkába.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

A gyermek igényli kiemelt képességeinek fejlesztését, belső motivációja lesz a fejlődés, megtalálja a kiemelt képességének megfelelő tevékenységet, képes lesz önálló, látványos produktumok létrehozására.

10.2. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Cél:

- A kedvezőtlenebb helyzetű társadalmi réteg tagjainak gyermekei számára az életben való boldogulás érdekében esélyegyenlőség biztosítása

- A családi környezetben bármely okból fejlődésében akadályozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, illetve SNI-s, BTMN-es gyermek védelme, nevelése.

Feladatok:

Prevenációs feladatok:

- Veszélyeztetett, vagy hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének elősegítése, óvodába járásának figyelemmel kísérése
- Gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása intézményen belül és családban, szükség esetén javaslat, óvó – védő intézkedésre

Prevenációs és korrekciós feladatok:

- A problémával küzdő gyermekek esetében az okok felismerése szükség szerint szakemberek bevonása
- A gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzések megtétele.

Óvó – védő feladataink:

- Szociális szolgáltatások megszervezése, ellenőrzése
- Egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése, előkészítése

Korrekciós feladatok:

- Felzárkóztatás érdekében fejlesztési feladatok meghatározása, fejlesztési terv alapján – egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód szerint
- Szülőkkel megfelelő partnerkapcsolat kialakítása, szükség és igény esetén tanácsadás, szakemberek bevonása

Speciális feladat:

- Partnerkapcsolat kiépítése, fenntartása gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel
- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek, integrált, differenciált, nevelése, fejlesztése

Baleset-megelőzés pedagógiai feladatai:

- A gyermekek részére az egészségük, testi épségükhöz szükséges ismeretek átadása, magatartási szabályok tisztázása, balesetek elkerülésének megelőzése,
- Gyermekbalesetek esetén a szükséges intézkedések megtétele,
- Kirándulások előtt szülők beleegyezésének kikérése, aláírással hitelesítve,
- Mozgáshoz használt eszközök, játékszerek és más tárgyak állapotának folyamatos ellenőrzése,
- Veszélykerülő magatartási formák, technikák megtanítása.

Az óvodavezető, mint gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Törvényi előírások figyelemmel kísérése, átadása és betartása.
- Óvó – védő intézkedések meghatározása, személyi felelősség kérdésének rögzítése, Házirendben, SZMSZ-ben
- Évenkénti szűrővizsgálatok megszervezése

- Egészséges életmód biztosítása érdekében az étkeztetés körülményeinek, minőségének, mennyiségének ellenőrzése
- Gyermekkel kapcsolatos adatok: - nyilvántartása
- adatvédelmi törvény betartása
- Gyermekvédelmi munkaterv elkészítése évenként
- Szülők tájékoztatása az elérhetőségről, annak módjáról, segítő szervek nevééről
- Félévenkénti beszámoló szóban és írásban
- Kapcsolattartás a jelzőrendszer képviselőivel, védőnőkkel, esetmegbeszéléseken, konzultációkon való részvétel.
 - Gyermekvédelmi tevékenység összehangolása óvodán belül az óvodapedagógusok között, segítségadás,
 - Nyilvántartás vezetése hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről és a megtett intézkedésekről
 - Szükség szerint jelzés a Gyermekjóléti Szolgáltatásnak illetve családlátogatás végzése, környezettanulmány készítése
 - Esetmegbeszélések, konzultációk csoportonként, óvodapedagógusokkal
 - Problémás gyermekek szakemberhez irányításának segítése

Óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:

- Gyermekvédelemmel kapcsolatos célok és feladatok figyelemmel kísérése és azok megvalósításában aktív részvétel: jelzések fogadása, okok feltárása, kezelése
 - Felzárkóztatás módjának, menetének meghatározása
 - Felzárkóztatás, együttműködés logopédussal, szakszolgálatok munkatársaival
 - Szükség szerint jelzések fogadása, továbbítása, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető, gyermekjóléti szolgálat felé
 - Indokolt esetben családlátogatások elvégzése, környezettanulmány készítése
 - Fogadóórák, esetmegbeszélések szükség szerint
 - Fejlesztési terv alapján – a fejlesztési területek figyelembevételével - egyéni fejlesztés, differenciálás: szociális érés elősegítése, kognitív képességek fejlesztése
 - Balesetek elkerülése érdekében magatartási szabályok elsajátíttatása, megfelelő ismeretek nyújtása.

11. Alapdokumentumaink

Óvodánk írásos alapdokumentumai

Hosszú és középtávú tervek, dokumentumok:

- Alapító okirat
- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei
- Házirend

- Intézményi Önértékelés

Rövidtávú tervek, dokumentumok:

- Az óvoda pedagógiai munkaterve, beszámolója
- Munkaközösségek tervei és beszámolói
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése - Egyéni fejlesztési tervek
- Felvételi- és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- Csoportnapló

OVIKRÉTA

2024 szeptember 1-én minden óvodában bevezetésre került az Oktatási Hivatal által működtetett OviKRÉTA tanulmányi rendszer, melynek célja, hogy az óvodák számára a gyermekekkel, az óvodai csoportokkal, és az alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátásához informatikai támogatást nyújtson. A rendszer bevezetése kiváltotta a papír alapú dokumentumok vezetését. A felületet minden óvodapedagógus működteti.

A felületen az előírásoknak megfelelően az alábbi dokumentumok vezetése történik:

- Csoportnapló
- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése

12. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

12.1. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

A program ellenőrzésében és értékelésében valamennyi pedagógus részt vesz:

- a bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálatában,
- a bevezetést követően a pedagógiai program felülvizsgálatában, mely történhet jogszabályi változások vagy a pedagógiai, adminisztrációs gyakorlat változása, fejlesztése miatt.

Az értékelés célja a hatékonyság, a minőség javítása, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése. Az elemzésben, értékelésben szükség esetén segíthet szaktanácsadó vagy szakértő.

12.2. Teljesítményértékelés - A pedagógusok, vezetők ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Értékelési rendszer részei:

- a munkavégzés meghatározott értékelési szempontjai alapján történő értékelés (6 központilag meghatározott, 1 intézményi szempont)
- személyre szabott szakmai követelmények, azaz teljesítménycélok (pedagógus 3 db, vezető 4 db) adott nevelési évre történő meghatározása, majd azok év végi értékelése.

- Az értékelés elvégzése munkáltatói jogkör. Ennek okán, pedagógusok esetében az értékelést az igazgató végzi, igazgató esetében a fenntartó képviselője, vagy az általa megbízott személy.
- Fontos az objektív értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.
- A teljesítményértékelés jogszabályi feltételeit a 18/2024 (IV.4.) számú, a pedagógusok teljesítményértékeléséről szóló BM rendelet tartalmazza. A teljesítmény értékelés az Oktatási Hivatal által kiadott „Szakmai, módszertani ajánlás a pedagógusok, vezetők teljesítményértékeléséhez” című kiadvány útmutatásai alapján történik, a helyi részletszabályokat az óvoda Teljesítményértékelési Szabályzata tartalmazza, ami része az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatának.

12.3. Gyermek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési- fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyerekekhez való igazodást biztosítják.

A gyermekcsoportok nevelési – tevékenységi programjának tervezése a csoportnaplóban a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Legfontosabb a gyermekek megfigyelése, megismerése, mérése, értékelése.

Óvodába lépéskor minden gyermekről anamnézist veszünk föl. Majd minden év elején megfigyelésen alapuló mérést gyermekekkel, melynek eredményeképp elkészíthető az egyéni fejlődés nyomon követése dokumentáció. A méréseket mindig év elején (okt. 31—ig) és év vége felé (máj. 30-ig) készítjük el, ez az alapja az egyénre szabott, differenciált fejlesztésnek, valamint az év végi értékelésnek. Év elején megmutatja, ha valamely területen elmaradás mutatkozik, és felhívja a figyelmet arra, ha a pedagógiai szakszolgálat véleményét kell kérnünk. Év végi mérésnél pedig segít az értékelésben, láttatja, hogy miben mennyit fejlődött a gyermek, nincs-e meglepetés, miben szorul még segítségre. Tavasszal a középső és nagy csoporttal a rövidített DIFER mérést is elvégezzük.

Mérőeszközünk az OVIKRETA elektronikus dokumentációs rendszerben található. Ezzel a mérőeszközzel 6 képességterületet vizsgálunk:

- a gyermek értelmi fejlettsége (értelmi képességek)
- a gyermek kommunikációs fejlettsége
- a gyermek motoros fejlettsége
- a gyermek szociális fejlettsége
- a gyermek önállóságának fejlettsége
- a gyermek kognitív fejlettsége

Minden képesség terület több részterületre bomlik, melyek közösen alkotják 1-1 képességterület értékelését. Az ehhez tartozó pontszámok összegzésével a rendszer besorolja a gyermeket a különböző fejlődési mutatók és területek szerinti megfelelő kategóriákba, majd megjeleníti az azokhoz tartozó alapértelmezett szöveges megállapításokat, amelyek tetszés szerint módosíthatók, kiegészíthetők.

Azon gyermekeket, akinek a fejlettsége megfigyelések, mérések alapján elmarad a korától, azt a szülővel egyeztetve pedagógiai szakszolgálathoz küldjük. A BTMN vagy SNI státusz megállapítása után az érintett gyermekek külön fejlesztését a szakvéleményben előírt szakember végzi az általa készített fejlesztési terv alapján.

12.4. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Óvodánk programja megvalósításához leltár szerint rendelkezik a legalapvetőbb eszközökkel. A most benyújtott programmódosítás nem kíván olyan, a kötelező és funkcionális eszközjegyzéktől eltérő felszereltséget, amely akadályozná a pedagógiai program végrehajtását. A nevelést segítő, különböző fejlesztő eszközök biztosítottak és folyamatosan bővítésre kerülnek, illetve pótlásuk és karbantartásuk megoldott.

13. Jogszabályi háttér, felhasznált irodalom

- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 29/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról.
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az UÁMK Óvodája Baja programja
- Pécsi Kertvárosi óvoda pedagógiai programja
- Dobozi Mesekert Óvoda pedagógiai programja
- Körmöci Katalin. projekt módszer az óvodai nevelésben:
<http://www.kormocikatalin.hu/?menu=26>
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés de hogyan? NAT-Tan. Sorozat Bp. OKI. 1996. 1128.p.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Választható óvodai program
- Tótszóllósyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. Fer-Co Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994.5-131.p
- Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp. Editi Musica, 1974.1-249 p.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Bp. Zeneműkiadó, 1982. 7-289 p.
- Pedagógus Továbbképzési Intézet Békéscsaba. Matematikai vázlatok

ZÁRADÉK

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programot a Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde alkalmazotti közössége megismerte, véleményezte és elfogadta.

Tengelic, 2025.

.....
alkalmazotti közösség nevében

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programot a Tengelici Mézeskalács Óvoda és Mini Bölcsőde szülői szervezete megismerte.

Tengelic, 2025.

.....
SZMK elnök

A fenti – módosításokkal egybeszerkesztett – Pedagógiai Programot Tengelic Község Önkormányzatának képviselő-testülete-n elfogadta.

Tengelic, 2025.

.....
Gáncs István polgármester